Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

CARL JØRGENSEN

NIELS RASMUSSEN I SEJRUP

EN LEVNEDSSKILDRING MED TRÆK FRA DEN
AANDELIGE VÆKKELSE I VEJLE VESTEREGN

UDGIVET AF INDRE-MISSIONS SAMFUND I TYREGOD-VESTER
FAAS I K. F. U. M. - TYREGOD
MCMXXII

NIELS RASMUSSEN I SEJRUP

CARL JØRGENSEN

NIELS RASMUSSEN I SEJRUP

EN LEVNEDSSKILDRING MED TRÆK
FRA DEN AANDELIGE VÆKKELSE
I VEJLE VESTEREGN

UDGIVET AF INDRE-MISSIONS
SAMFUND I TYREGOD-VESTER

Tryk:
INGVARD FEIERSKOV - GIVE

Clichéer:
HAMMERSCHMIDTS REPRODUKTIONSANSTALT
AARHUS

Den Retfærdiges Ihukommelse er til Velsignelse; men de Ugudeliges Navn smuldrer hen.

Ordspr. 10,7.

Som Guds Riges Historie for et helt Lands Vedkommende gerne knytter sig til de store Mænds Livshistorie, ved hvem Lyset og Livet brød frem, saadan maa det ogsaa være Tilfældet, naar Talen er om at give en Fremstilling af en Egns eller et Sogns aandelige Udviklingshistorie.

Her skal i korte Træk fortælles den Mands Livshistorie, som mer end nogen anden har bidraget til det aandelige Livs Vækkelse og Udvikling ude i Vejle Amts Vesteregn, og da særlig i Tyregod og Vester Sogne.

Han var ikke Præst og ikke Missionær.

Han var ret og slet Husmand og optraadte næsten aldrig som Prædikant, men han var et trofast Vidne alle Vegne, hvor han færdedes, og var igennem mange Aar sin Egns aandelige Leder. Og den, som i nogen Grad har haft Lejlighed til at følge Udviklingen i den aandelige Bevægelse, der i Vejle Vesteregns Sogne er vakt ved Indre-Missions Virksomhed, vil ogsaa i nogen Maade kende Niels Rasmussen,

den ejendommelige og stoute Husmand, der boede i Sejrup i Tyregod Sogn i sidste Halvdel af forrige Aarhundrede.

Endnu, skønt det er 20 Aar siden han døde, nævnes hans Navn med Taknemlighed for, hvad han ved Guds Naade fik virket i denne Egn. Og de Spor, han satte, hvor han havde sin Gang, staar der endnu og vil sikkert ikke slettes ud langt ind i kommende Tider, Derfor bør han ogsaa kendes af kommende Slægter, og dertil skulde denne lille Levnedstegning tjene.

Ogsaa af sine Gerninger kendes den Unge, om han er ren, og om hans Gerning er ret.
Ordspr. 20,11.

En Pryd for de Unge er deres Kraft.
Ordspr. 20,29.

Hør du, min Søn! og bliv viis, og lad dit Hierte gaa lige frem ad Vejen.
Ordspr. 23,19.

Niels Rasmussen er født i Monbjerg i Østbirk Sogn d. 20. Maj 1836, hvor hans Forældre ejede en mindre Landejendom. Her levede han den længste Tid af sin Barndom, men endnu inden han var konfirmeret flyttede Forældrene (Rasmus Nielsen og Edel Pedersdatter) til „Mortensgaard" i Tulstrup By i Ikast Sogn, og her levede han sine første Ungdomsaar.

Hans Forældre var ikke aandelig vakte Mennesker, men de var brave og agtværdige Bønderfolk, som alle saa op til. De gav deres Børn en udmærket Opdragelse, lærte dem at gøre deres Pligt og at elske alt, hvad der var godt og ædelt. Det Præg, som det gode Hjem satte paa de 6 Børn, som her voksede op, blev som et fælles Kendingsmærke for dem, hvor de siden kom frem i Livet. Niels var den

mest evnerige i hele Børneflokken. Dette i Forbindelse med hans aabne Væsen, hans brave Opførsel og hans muntre Sind gjorde, at han, fra han var ganske ung, blev den ledende og førende alle Vegne, hvor han kom sammen med andre unge. Og hvor han var sammen med jævnaldrende til Gilde eller muntert Samlag af forskellig Art, herskede der altid en god Tone; thi de bedste blandt Ungdommen vilde gerne ligne ham, og de, der var af en simplere Karakter og havde Lyst til at servere Raaheder og lave Spektakel, havde en saadan Respekt for ham, at de ikke turde vove at følge deres Hjertes Lyst; thi de vidste ham i Besiddelse af det virkelige, ægte Ungdomsmod, der ikke gaar af Vejen for at tage en Kamp op med det slette og stygge, hvor det forsøger at tage Magten, og tillige vidste de, at han var i Besiddelse af Bjørnekræfter.

Mere end een Gang havde de set ham befordre en sølle Fyr, som i ungdommeligt Overmod havde forsøgt at spolere den gode Selskabstone, ud af Døren.

En af de faa gamle, som endnu mindes ham fra Legestuerne, fortæller følgende:

„Niels Rasmussen var altid saa livsglad. Ingen hørte ham nogen Sinde bande eller sige daarlig Snak.

Men han kunde synge og danse, som ingen anden, og han kunde fornøje et helt Selskab paa saadan en frisk og god Maade, saa de unge gerne samledes om ham. I Legestuerne syntes vi aldrig, der var noget ved det, naar han ikke var der. Og

vi var altid saa trygge, naar han var med, thi var der nogen, som fik Lyst til at lave Spektakel og vække Ufred, saa var det nok, naar de bare saa hans Vesteryg. Saa skulde der ingenting gøres. De vidste, at det gik ikke.“

Der fortælles ogsaa, at det paa den Tid ikke var saa helt sjældent, at der i Tulstrup og Ikast blev holdt store Gilder, hvor man holdt stærkere paa med Dans, Kortspil og Svir, end godt var. Og ved saadanne Lejligheder kunde det da stundom hænde, at Gæsterne i deres Oprømthed kom i saa ivrigt Slagsmaal, at de ikke kunde standse Bersærkergangen igen, uden at der blev gjort Indgreb fra Værtens Side. Og kunde der ikke blive Ro og Orden paa andre Maader, vidste man ikke bedre Raad end at hente Niels Rasmussen. Naar han bare viste sig paa Kamppladsen, saa faldt der Ro over de ophidsede Gemytter, og Kamplysten svandt som af sig selv. Saadan en Magt havde han over Urostifterne paa Grund af sine ualmindelig gode Kræfter og sit mandige Mod forenet med et mildt og altid behersket Væsen.

Ogsaa ved andre Lejligheder blev hans Mod og Handlekraft sat paa Prøve.

Saaledes engang, da han endnu gjorde Karls Tjeneste hjemme paa Mortensgaard.

Der var da udbrudt Ildløs i Staldlængen. Og der var ingen hjemme paa Gaarden i Øjeblikket uden en ung Pige. Gaardens Folk var nok paa Marken at arbejde. Den unge Pige gik modigt i Lag med at

redde Kreaturerne. Og da Gaardens Folk og de nærmestboende Naboer kom til Stede, var alle Kreaturerne kommen ud med Undtagelse af en Stud. Den var straks savnet, og hvad værre var: Pigen, som havde øvet det tapre Redningsarbejde, var heller ikke at finde. Det vakte alvorlig Bekymring; thi man var klar over, at hun var derinde, ude af Stand til at redde sig ud. Røgen væltede ud af Døre og Luger, og Ilden flammede under Knitren og Knagen i Taget, som var lige ved at skride ned. En Stund trykkede Mændene sig ved at gaa ind. De saa, det var forbundet med den største Livsfare. Med ét saa man saa Niels Rasmussen med faste Skridt skride frem mod Stalddøren, hvor den kvælende Røg slog ham i Møde. Det var, som han intet ænsede, snart var han inde i det mørke, røgfulde Rum, hvor han følte og famlede sig frem. En Stund stod de alle udenfor i stor Forventning om, hvorvidt det dristige Redningsforsøg vilde lykkes ham, og om han selv kom ud igen. Men ingen, som var til Stede, glemte siden det Syn, da de saa ham komme ud af Stalddøren. Hans Øjne var sammenknebne, og Munden lukket fast sammen. Røg og Hede havde mærket hans Ansigt med sorte og røde Farver. Det havde været en drøj Tur. Men under sin ene Arm holdt han den bevidstløse unge Pige, og med den anden Haand fattet om Studens Horn drog han det sølle, forkomne Dyr efter sig, saa den maatte følge med, hvor nødig den vilde.

Ved denne og lignende Lejligheder, hvor der var noget særligt paa Færde, viste det sig ret, at Niels Rasmussen var i Besiddelse af en Energi og Viljekraft, som var beundringsværdig. Og mange forstod allerede den Gang, at der i det unge Menneske var Stof til en Mand, der i Fremtiden havde Muligheder for at faa Betydning paa mere end een Maade. — —

Efter at Niels Rasmussen havde været Karl hjemme paa Mortensgaard i nogle Aar, tog han en Karleplads paa en Gaard i sin Hjemegn. Den Mand, han kom til at tjene, var saa hidsig som en fyldt Kardus og havde svært ved at komme ud af det med sine Folk. Det var ret almindeligt, at de, naar de havde været hos ham en kort Tid, blev jaget paa Porten i et hedt Øjeblik, da han havde mistet Herredømmet over sig selv og lod Munden flyde over med onde Ord og Forbandelser.

Det varede da heller ikke længe, før han fandt nogle Smaatterier at udsætte paa Niels Rasmussen og oversnøflede ham skammeligt. Flere Gange bød han ham i et Anfald af Heftighed Porten og vilde ikke vide af ham at sige paa Gaarden Dagen til Ende. Men Niels Rasmussen tog Sagen med Sindsro og spurgte gerne ganske stilfærdigt, naar han fik den strenge Marchordre: „Kun a nu ett ligg faa Lov aa blyw te i Muen?"

Der blev da saa ogsaa indrømmet ham den ønskede Frist. Men Dagen efter var Husbondens Hidsighed gaaet over, og der var ikke længer Tale om, at

Niels Rasmussen maatte rejse. Saaledes blev der altsaa ikke noget af den Rejsen i Utide.

Efterhaanden aflagde Husbonden ogsaa denne Maade at optræde paa over for Niels Rasmussen, han kom endog til at holde meget af ham og havde siden kun Lovord om ham til andre.

— — — —

Som der for enhver ung Mand, der er noget ved, kommer en Tid, da han føler en stærk Trang til Dygtiggørelse og en higende Længsel efter at komme ud at se lidt mere af Verden end blot sin Hjemegns Gaarde og Huse, Marker og Heder og lære andres Skikke og Sæder at kende, saadan meldte denne Trang og Udlængsel sig ogsaa hos Niels Rasmussen. Og saa fulgte han sit Hjertes Attraa og drog, da han var omkring ved 20 Aar, til Østeregnen. Her i Horsensegnen tilbragte han saa en Del Aar. Først havde han Plads paa en Bondegaard, siden kom han til Herregaarden Urup i Østbirk Sogn. Der var ellers adskillige Bønder, der havde deres Opmærksomhed henvendt paa denne opvakte, dygtige, djærve Karl derude fra Vesteregnen, hvis Paalidelighed og Arbejdsflid de nok forstod at vurdere. Og der var mange, der gerne ønskede ham i deres Tjeneste.

I sin Fritid holdt Niels Rasmussen meget af at aflægge Besøg paa Steder, hvor der var noget nyt at lære. Havde man f. Eks. paa en Gaard i Egnen faaet en eller anden ny Maskine, saa tog han derhen ved første Lejlighed for at tage den i Øjesyn.

Og han gik grundigt til Værks. Maskinens Konstruktion blev nøje undersøgt, og han forhørte sig i alle Enkeltheder om dens Anvendelse, Betjening osv.

Og var der et eller andet Sted Lejlighed til at se nye Driftsmaader og nye Metoder paa Landbrugets Omraade, da skyede han ingen Ulejlighed for at skaffe sig fyldige Oplysninger herom. Han forstod at bruge sine Øjne og generede sig ikke for at spørge, hvor han kom frem. Paa den Maade skaffede han sig en saa stor Sum af praktiske Kundskaber, at mangen en erfaren Landmand maatte misunde ham hans Indsigt og Kundskab paa mangfoldige Omraader.

Det var ogsaa denne hans Kundskabstrang, der gav Anledning til, at han fik Tjeneste paa Urup.

Baron Gyldenkrone, som den Gang var Ejer af Urup, kom til at lægge Mærke til den lærelystne Bondekarl, der af og til indfandt sig paa Gaarden for at se, hvad nyt der muligt kunde være anskaffet. Han fandt Behag i hans stabile Skikkelse og tilforladelige Optræden. Og efter at have søgt nærmere Oplysning om ham, tilbød han ham Pladsen som Forkarl eller Avlsbestyrer paa Gaarden. Dette gode Tilbud tog Niels Rasmussen imod. Han følte netop nu Trang til at blive stillet over for større Opgaver end dem, der bliver en Tjenestekarl til Del paa en Gaard, hvor Husbonden selv fører an og leder Arbejdet. Her var ogsaa saa meget, der æggede hans stærke Interesser, og saa meget, han kunde prøve sine Evner og Kræfter paa.

Det var ikke altid saa lige en Sag at være den, der havde Ansvaret paa Urup. Den brogede Samling af vanskelige og ofte raa Herregaardsfolk var ikke altid let af holde Styr paa og faa noget ud af. Baron Gyldenkrone havde desuden Ord for at være vanskelig at gøre tilpas, og noget var der nok om det. Han havde i hvert Fald svært ved at beholde sine Folk ret længe ad Gangen.

Niels Rasmussen saa Vanskelighederne lige i Øjnene og tog fat med frisk Mod. Det varede heller ikke længe, før han ved sin ejendommelige Maade at tage al Ting paa vandt Respekt og Agtelse hos alle Parter. Og det var, som der med ham var fulgt en anden Aand og Tone ind paa Gaarden.

Baronen priste sin Lykke, at han havde faaet Niels Rasmussen til Avlsbestyrer, og denne fandt sig saa vel tilpas i sin Stilling som saadan, at han blev paa Urup i ikke mindre end seks Aar. Disse Aar blev ham saa rige paa Oplevelser, at han siden gerne lod Tanken gaa tilbage til dem.

Og hverken Baron Gyldenkrone eller Tjenestefolkene paa Urup glemte ejheller nogen Sinde Niels Rasmussen. Hans Indflydelse gjorde sig stærkt gældende baade over for hans overordnede og hans undergivne. Alle kom til at nære en dyb Respekt for hans faste, korrekte Optræden ved enhver Lejlighed, og ingen kunde andet end faa Sympati for hans sanddru Væsen, hans strenge Retfærdighedssans og hans tjenstvillige Sind.

Baronen havde en stærk Følelse af, at Niels Rasmussen tog sig af Driften paa en Maade, som om han var Parthaver deri, og at han altid stod paa hans Side, hvor nogen med Urette var ham imod. Og heri tog han ikke fejl.

Der fortælles, at engang, da han var sammen med en Del af Egnens Bønder til et Foreningsmøde eller en Generalforsamling, som han deltog i paa Baronens Vegne, var der en Mand, der ganske ubeføjet begyndte at tale ilde om og fremføre uvederhæftige Beskyldninger mod Baronen paa Urup. Ingen sagde længe noget til det fremførte. Men saa omsider sagde en af de tilstedeværende til Niels Rasmussen: „Hvad siger du til det?" Niels Rasmussen svarede hertil ganske rolig: „A sejer, te de' er kuns skidt Folk, der taaler ild' om anner Minnesker, naar di et er til Sted'." Manden, der havde bagtalt Baronen og ventet Medhold af Forsamlingen, blev ilter, for op og stillede sig foran Niels Rasmussen i en udfordrende Stilling og raabte i Hidsighed: „Kalder do mig skidt!" „A sejer kuns, te de' er skidt Folk, der bagtaaler anner, o angor et dæ, saa kan do ta'et te dæ og gjør de' ett de', saa kan do la'et legg." Manden blev flov og tav. Og Niels Rasmussen havde ved den Maade, han tog Sagen paa, ført det bedste Forsvar for Baronen og ført Sympatien over paa hans Side. Dermed havde han naaet, hvad han vilde.

Over for sine undergivne Medtjenere var han hensynsfuld og retfærdig. Han taalte ikke, at nogen

led Overlast eller blev generet af de mere overlegne og brutale blandt Folkene. Altid stod han paa den svage Parts Side. Følgende lille Fortælling er kun en af de mange, der vidner herom.

Der var paa Urup en Karl og en Pige, der var Kærestefolk. De hørte begge til den brave og hæderlige Ungdom, som er en Sjældenhed paa de danske Herregaarde. De maatte døje megen Haan og Spot af de andre Folk paa Gaarden, og aldrig kunde de faa Lov at være ene i Ro. Niels Rasmussen havde ondt af dem og vilde gerne gøre noget for dem. Han tog dem da med sig hen til et nærliggende Husmandshjem, som han selv ofte gæstede, og fik de brave Folk der til at tage sig venligt af dem. Det unge Par blev som hjemme her og dvælede ofte siden gerne her sammen i Fred. Men deres Plageaander var ikke tilfreds med den Ordning og vilde vise, at de ikke saadan lod sig sætte ud af Spil. Og en Aften, da Kærestefolkene var gaaet hen til det gæstmilde Husmandshjem, kom en Del af Gaardens Folk ogsaa derhen for at vise de to, at de havde opdaget, hvor de holdt deres Stævnemøder, og med den Bagtanke at genere dem. Niels Rasmussen havde opdaget deres Forehavende og forstod Hensigten. Han fulgte derfor bagefter og kom netop derhen, just som de var i Gang med deres raa Løjer over for de to unge. Da de saa ham komme ind, holdt de straks op og forsvandt i en saadan Hast, som var der Ild i Huset. Da de var kommen uden-

for, udbrød en af Karlene lidt lavmælt henvendt til de andre: „Han kunde vist jage selve Fanden ud uden at sige et Ord." De luskede nu slukørede hjem i deres Kamre, og Forsøget blev ikke siden gentaget.

Saaledes tog Niels Rasmussen altid de sagesløses Parti, hvor der var Lejlighed dertil, og derved vandt han den Sympati og Respekt baade fra oven og fra neden, der var nødvendig for ham i den Stilling, han indtog paa Gaarden.

Ordet om Korset er vel en Daarskab for dem, som gaar fortabt, men for os, der frelses, er det en Guds Kraft.

1. Kor. 1,18.

Nogle Aar efter at Niels Rasmussen var kommen til Urup, fik han, hvad han kaldte sit Livs store Oplevelse. Da fik han nemlig et helt nyt Syn paa Livet og kom i et helt nyt Forhold til Kristendommen. Hidtil havde han levet i den for den Tid ret almindelige Anskuelse, at naar man kunde sin Børnelærdom udenad og desuden søgte at leve et hæderligt og retskaffent Liv, saa var man egentlig berettiget til at blive salig efter Døden, for saa havde man ydet Vorherre, hvad man skyldte ham, og saa skulde han nok gøre Gengæld.

Niels Rasmussen havde i Sandhed levet et retskaffent Liv for menneskelige Øjne at se, og mange regnede ham gerne for en god Kristen, og selv fandt han ogsaa sin Salighedssag at være i den bedste Orden. Han har selv siden udtalt, at han, om han var død dengang, havde kunnet dø uden Uro for sin Sjæls evige Skæbne, thi den falske Tro gav ham ogsaa en falsk Fred, endogsaa lige over for Døden.

Første Gang, Niels Rasmussen vaktes til Eftertanke om, hvorvidt hans Kristendom var helt, som den skulde være, var engang, da han var til selskabeligt Samvær med en Del Folk der fra Egnen. Her var nemlig ogsaa en ung, troende Kvinde til Stede, som ved sit stille Væsen og hele sin Maade at være paa tiltrak sig hans Opmærksomhed. Den Fred og Harmoni, som afspejlede sig i hendes Ansigt, gjorde et dybt Indtryk paa ham, og han maatte sige til sig selv: „Hun har noget, som du mangler!" — Hun blev uden et eneste Ord et stærkt Vidnesbyrd for ham om noget ganske ukendt, som han siden i Tanken vendte tilbage til og grundede over. Her fik det gamle Ordsprog: „Tale er Sølv, Tavshed Guld," sin Bekræftelse.

Han fik siden at vide, at denne unge Kvinde, som hed Karen Jensen, var Husbestyrerinde hos en gammel Gaardmand i Yding og levede et skønt og velsignet Liv, der var et talende Vidnesbyrd for hendes daglige Omgivelser.

Det blev ham ogsaa fortalt, at hun var saa ivrig i sin Gudsfrygt, at hun samlede Egnens unge Kvinder hos sig og bad sammen med dem og læste for dem af Bibelen. Sligt havde man ikke kendt paa disse Kanter før, og man undrede sig i høj Grad over, at Husbonden, der var meget imod alt for megen Gudsfrygt, vilde tillade dette i sit Hus. Dog forstod man, at hun ved den Aand, der besjælede hende, let kunde besejre al Modstand og sætte sin Villie igennem.

Alt dette gav Niels Rasmussen meget at tænke paa. Han indsaa, at her var noget andet og mere end det, han kaldte Kristendom. Her havde han ligesom set et Glimt af et bevidst, personligt og virksomt Kristenliv.

Men Tiden gik, og det gode Indtryk viskedes efterhaanden ud igen i hans Sind, saa dette stille Kald, der havde lydt til ham, førte ikke til nogen kristelig Afgjorthed, men det havde gjort ham mere modtagelig for yderlig Paavirkning og var medvirkende til, at han senere fik Øjet op for det aandelige Selvbedrag, han levede i, og kasserede hele sin selvlavede Kristendom.

Dette skete under en Fastegudstjeneste, hvor Ordet om Jesu Død og Blod blev forkyndt, saa det gik ham til Hjerte. Ved at fordybe sig i Frelserens Lidelse og Død for at frelse Syndere fra Fortabelse og ved at vende Blikket mod sit eget Indre, gik det op for ham med lysende Klarhed at „et Menneske ikke bliver retfærdiggjort af Lovens Gerninger, men ved Jesu Kristi Tro," (Gal. 2.4) og at „alle have syndet, og dem fattes Ære for Gud; og de bliver retfærdiggjorte uforskyldt af hans Naade ved den Forløsning, som er i Kristus Jesus, hvilken Gud har fremstillet til en Forsoning formedels Troen paa hans Blod" (Rom. 3,23—23).

Præsten prædikede særlig om Guds Kærlighed til den faldne Menneskeslægt og betonede, at „saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn den en-

baarne, for at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv" (Joh. 3,16). Der var altsaa iflg. dette Guds Ord baade en Fortabelse og et evigt Liv. Og „Syndens Sold er Døden, men Guds Naadegave er et evigt Liv i Kristus Jesus vor Herre" (Rom. 6,23). Alle Mennesker var Skyldnere for Gud og var som den gældbundne Tjener ude af Stand til at svare for sig selv, men Gud havde tilgivet os paa Grund af Jesu Offerdød paa Golgata. Der havde han taget Betaling.

Det blev under denne bibelske Forkyndelse om Synd og Naade klart for Niels Rasmussen, at han slet ikke var det, han havde anset sig selv for, men at han kun var en fattig Synder for Gud, der intet havde at svare sin Herre, men maatte ty til hans Naade. Og den Tanke slog ned i hans Sjæl, at naar Gud havde taget Betaling een Gang, saa krævede han ikke igen — saa var alt i Orden fra hans Side. En uendelig Lykkefølelse gik igennem hans Sind, og han kendte Guds Fred i sit Hjerte. Han blev fra den Stund et lovprisende, syngende Menneske, og saa blev han en ivrig Bibellæser; thi han vilde ikke længer nøjes med Menneskemeninger og Mennesketanker; men han vilde, som der fortælles om Menigheden i Berøa (Apost. Gern. 17,10—11) selv undersøge Skriften for at se, om Forkyndelsen var i Overensstemmelse med Sandheden.

Som det var Forkyndelsen om Jesu Lidelse og Død, der var bleven ham til Vækkelse og havde ført

ham til Omvendelse, saadan blev det alle Dage Ordet om Korset og Blodet, der havde den dybeste og stærkeste Klang hos ham, og stadig fremhævede han for sig selv og andre Bibelord som disse: „Jesu Kristi (hans Søns Blod) renser fra al Synd" (Joh. 1,7). Eller: „Gud beviser sin Kærlighed over for os, ved at Kristus døde for os, medens vi endnu var Syndere" (Rom. 5,8). Han kunde fuldt ud gøre Salmedigterens Ord til sine, naar denne siger:

„Den Grund, hvorpaa jeg bygger,
Er Kristus og hans Død,
I Jesu Korses Skygger
Er Sjælens Hvile sød;
Der har jeg fundet Livet,
Selv er jeg intet værd,
Hvad Jesus mig har givet,
Det gør for Gud mig kær."

Ja, Korset, det var den Grund, han byggede sit Liv paa. Han forstod, at det var der, Jesus erhvervede os den Arveret og Barneret, som blev os skænket i Daaben. Han forstod, at disse to Ting, Korset og Daaben, ikke kunde skilles ad.

Hin Fastegudstjeneste, som fik saa afgørende Betydning for ham, glemte han aldrig, og det stod bestandig for ham som en Guds Førelse, at han netop den Dag kom i Kirke, for det var egentlig slet ikke hans Tanke, at han vilde det den Dag. Men han blev ligesom tvungen til det.

Herregaardsfrøknerne havde henvendt sig til ham om at stille et Køretøj til Raadighed til Kirkefærd,

og han havde sagt til Karlene, der sad sammen i Karlekammeret, at en af dem kunde tage sig af denne Køretur. Men da det ikke var sagt til en bestemt, var der ingen, som tog sig af Sagen. Niels Rasmussen var nu ked af at udpege en af dem, da han først havde ladet det bero paa Frivilligheden. Han paatog sig derfor selv at køre for Frøknerne og benyttede saa ogsaa Lejligheden til at deltage i Gudstjenesten. Og det blev hans Livs store Oplevelse og Lykke.

— — — —

Nogle Aar efter sin Omvendelse traf Niels Rasmussen den Præst, som havde prædiket ved denne for ham saa uforglemmelige Gudstjeneste. Han fortalte ham da, hvilken Betydning hans Prædiken havde haft for ham. Da Præsten hørte det, udbrød han: „Ja, det er underligt, hvad Ordet formaar at udrette. Jeg havde ikke selv den Gang fuld Forstaaelse af Korsets Betydning og i det hele af, hvad Jesu Forsoningsdød betyder for os; men jeg forkyndte Ordet, som det lyder fra Bibelens Blade, og det er det Ord, der aabenbarer Gud for Mennesker og fører dem til Frelse, ofte uden Hensyn til, hvem det er, der fører det frem."

Dette blev ogsaa altid for Niels Rasmussen et Bevis for Guds Ords umiddelbare Magt over Menneskehjerter. Han havde erfaret Sandheden af, hvad Grundtvig siger, naar han om Guds Rige udtrykker sig saadan: „Dets Gaade er et Guddoms-Ord, som

skaber, hvad det nævner." Denne hans stærke Tro paa Guds Ords Magt over Menneskehjerterne fik siden den allerstørste Betydning for hans virksomme Kristenliv. Og ud af sin egen lykkelige Erfaring om Guds Ords velsignede Virkning bad han med Salmisten:

„Dit Ord, o Gud, som Duggen kvæger
Den svage Sjæl med Kraft og Fred;
O, lad i hvert et Hjerte-Bæger
Din Himmels Balsam dryppe ned,
Lad Jesu Ager grønnes smukt,
Lad Ordet bringe Troens Frugt!

Dit Ord, o Gud, er Sværd og Flamme,
Det trænger gennem Marv og Ben,
Det veed at knuse, veed at ramme,
Er Hjertet end saa haardt som Sten;
Lad alle føle ret dets Magt,
At Synden er det underlagt!"

Men I er en udvalgt Slægt, et kongeligt Præsteskab, et helligt Folk, et Ejendomsfolk, for at I skal forkynde hans Pris, som kaldte Eder fra Mørke til sit vidunderlige Lys.
1. Pet. 2,9.

Niels Rasmussen blev efter sin Omvendelse som enhver, der faar erfaret Guds Kærlighed og Naade og virkelig for Alvor faar Spørgsmaalet om evig Frelse og Fortabelse klaret for sig i Lys af Guds Ord, besjælet af en uimodstaaelig Missionstrang. Det blev ham saa tungt at tænke paa, at mange Mennesker var hildet i det samme Selvbedrag, som han selv havde levet i; og naar han saa paa det raa og syndige Liv, der levedes paa Gaarden, og som han mødte saa mange andre Steder, saa gjorde det ham saa inderlig ondt for Staklerne, og han følte det som en alvorlig Pligt at vidne om Gud, naar der var Lejlighed.

Han tænkte paa at samle Folkene i Folkestuen om Søndagen og læse en Prædiken for dem, for at de dog kunde faa Guds Ord at høre, thi det var sjældent, de søgte Kirken.

Han søgte Tilladelse dertil hos Baronen; men denne

syntes ikke om Tanken. Niels Rasmussen maatte for ham gerne læse for Folkene, men ikke i Folkestuen. Der kunde, sagde han, mellem Folkene være baade Lutheranere, Reformerte og Katholikker, og Folkestuen var for dem alle, der skulde de have Lov at færdes uden religiøs Tvang. Vilde han gøre noget i den Retning, maatte han have Lov at samle dem i sit eget Kammer. Det gjorde han saa. Hver Søndag samlede han Gaardens Folk i sit Kammer om Læsning af Guds Ord. I Begyndelsen var det ikke med ringe Frygt for, hvorledes det vilde lykkes, at han tog Opgaven op. Men han bad Gud om Hjælp og Velsignelse dertil. Og til sin store Glæde mærkede han snart, hvordan der hos disse tilsyneladende raa Mennesker var en indre Trang til at høre. Søndag efter Søndag mødte de tro til den lille Gudstjeneste i Karlekammeret. Naar Niels Rasmussen sang for med sin kraftige Stemme, stemte de alle i med, og de lyttede andægtigt til Ordet, der blev læst. Det blev efterhaanden til rene Festtimer, som de længtes efter, og som mange af dem aldrig siden glemte.

Da det første Forsøg lykkedes saa godt, begyndte Niels Rasmussen at tænke paa at udvide sin lille Missionsgerning. Kærligheden til Sagen gjorde ham opfindsom. Han købte en Samling gudelige Smaaskrifter, som han delte ud blandt Folkene, og det frydede ham at se, hvor optaget de i deres Fritid kunde være af at læse disse smaa kristelige Fortællinger. At Læsningen ikke var uden Betydning

for dem, fik han ogsaa nu og da Erfaring for. Efterspørgslen efter saadanne Smaaskrifter blev efterhaanden saa stor, at Udgiften til Anskaffelsen blev større, end han kunde udrede. Han havde opnaaet at faa deres Interesse for Læsning vakt, og dermed var der skabt Betingelser for at gaa videre. Han tilbød dem, at han vilde skaffe dem nye Bøger af samme Art, naar de vilde være med til at yde Bidrag dertil. Det vilde de gerne, og saa dannede disse Herregaardsfolk ligefrem en lille „Missionskreds", der havde til Formaal at skaffe kristelige Fortællinger.

Saaledes opnaaede Niels Rasmussen snildt, hvad han vilde, ved at han gjorde disse ellers saa aandelig uinteresserede Mennesker til Parthavere i den lille Missionsgerning, han gerne vilde øve iblandt dem ved at skaffe dem god Læsning.

Niels Rasmussen søgte ikke blot at øve Indflydelse paa de unge paa Herregaarden, men ogsaa paa Bondeungdommen der i Egnen. Med dette som Formaal tog han ofte Del i deres Selskaber. Engang var han med ved et ungdommeligt Samlag, hvor det gik meget lystigt og vildt til. Under Gildet kom han til at tale med en af de unge Karle om Guds Rige. Lidt efter lidt standsede Lystigheden og Tummelen, og alle flokkedes efterhaanden om Niels Rasmussen for at høre til.

Og nu blev det da til en hel lille Tale til dem alle. I dyb Stilhed hørte de paa ham, thi han talte til disse

unge, der ellers var uden Sans for aandelige Spørgsmaal, med en Myndighed og Forstaaelse, der var hans særegne Naadegave. Da han havde sluttet, var der en af de førende iblandt dem, et ungt Verdensmenneske, der udbrød i dybeste Alvor: „Ja, hvis det er sandt, hvad her nu er sagt, og det er det jo sikkert nok, saa maa vi være klare over, at vi alle gaar fortabt, saadan som vi lever!" Han gjorde, idet han sagde dette, en Haandbevægelse ud over de forsamlede, der nikkede bifaldende til ham.

Saadan talte Niels Rasmussen ofte de unge til Hjerte, saa selv de mest letsindige blev stemte til Alvor derved.

Men det var ikke blot hans Lige, han fik Lejlighed til at vidne for. Baron Gyldenkrone, der snart blev opmærksom paa den gode Indflydelse, Niels Rasmussen havde paa Folkene, gav sig ofte i Samtale med ham om aandelige Spørgsmaal; og der er Vidnesbyrd om, at disse Samtaler blev af stor Betydning for Baronen.

Men den, som han synes at have været til størst Velsignelse for paa Urup, var Baron Gyldenkrones Broder, der var Skibskaptejn, men stundom opholdt sig paa Urup i længere Tid. Han var et sandhedssøgende Menneske, hvis Tanker gerne syslede med de store Evighedsspørgsmaal. Ofte var han stedt i stor aandelig Nød, og i saadanne Øjeblikke vidste han ingen bedre at betro sig til end Niels Rasmussen. De to kunde gaa i Timevis og samtale om Frelse

og Fortabelse. Det var det Emne, der frem for noget andet var det mest brændende for Kaptejnen. Niels Rasmussen foreholdt ham Frelsen ved Guds Naade i Jesus Kristus. Men denne Tale havde Kaptejnen svært ved at fatte. Han syntes stadig, at det at leve som et godt Menneske og gøre sin Pligt og øve gode Gerninger maatte være Hovedbetingelsen for at komme i Himlen.

Han kunde ikke forstaa, at det evige Liv er en Naadegave. Han syntes, at Menneskene dog selv skulde gøre noget for at fortjene det.

Niels Rasmussen søgte at klare det for ham ved at fremholde de Ord af den hellige Skrift, der taler om Menneskets Afmagt og Synd og om Guds Naades Kraft.

Men endnu, da Niels Rasmussen rejste fra Urup, stod Kaptejnen dog paa sit gamle uklare Standpunkt. Det blev først efter mangeaarig Brevveksling mellem de to, at Søkaptejnen i sit Sømandssprog kunde skrive til sin gamle Ven, Husmanden ude i Sejrup: „Nu er Skærene klarede; jeg hviler paa Naadens Anker, og det gaar nu mod Evighedens Kyst.“ Han døde kort Tid efter; men før sin Død sendte han Niels Rasmussen nogle Hundrede Kroner som et synligt Bevis paa sin Taknemlighed for, hvad han havde været for ham. Han bad ham bruge Pengene til at købe Møbler for og hvad andet nyttigt, han kunde tænke sig at anvende dem til. Niels Rasmussen ofrede i sin Glæde over det, der laa bag ved Gaven,

straks Halvdelen til Guds Riges Arbejde. Den anden Halvdel anvendte han til Fjedermadrasser til sine Senge og andre Nyttegenstande i Hjemmet. Saaledes mente han paa bedste Maade at have opfyldt sin taknemlige Vens Ønske angaaende Beløbets Anvendelse.

Niels Rasmussen kom ogsaa, mens han var paa Urup, i Forbindelse med en Herregaardsforpagter der paa Egnen. Han mærkede snart, at Forpagteren var et Menneske med en indre Trang til at komme i et mere personligt Forhold til Kristendommen. Han førte derfor gerne Samtalen ind paa aandelige Spørgsmaal og aflagde Vidnesbyrd for ham. Da Niels Rasmussen rejste fra Østeregnen, havde han dog endnu ikke set noget hos Forpagteren, der tydede paa, at hans Vidnesbyrd havde haft nogen Betydning for ham. men en Del Aar efter blev han en Dag glædelig overrasket ved at modtage et Brev fra ham, hvori han blandt andet skrev: „Du er den første Kristen, jeg har mødt. Dine Ord og din Færd har været mig et Vidnesbyrd. Du har vakt mig til Erkendelse af Sandheden . . . . Vil du ikke nok komme hen og besøge mig. Der er saa mange vigtige Spørgsmaal, som jeg gerne vil tale med dig om!" — Niels Rasmussen gjorde sig straks rede til at aflægge ham et Besøg, thi han forstod, at her var et Menneske, der søgte aandelig Hjælp. Det blev et velsignet Besøg, der havde til Følge, at Forpagteren fra den Tid priste sig lykkelig som et Menneske, der efter mange aandelige Kampe havde fundet Hvile i Gud.

Saaledes maatte Niels Rasmussen ofte erkende Sandheden af Ordet, der siger: „Kast dit Brød paa Vandet, og du skal finde det længe derefter.“ Og som et tro Vidne blev han, den jævne Bondekarl, til stor aandelig Velsignelse baade for høj og lav i sin Omgangskreds af baade simple og fornemme Folk.

— — — —

Der havde efterhaanden dannet sig et lille Samfund af troende Mennesker paa Egnen. Det var ikke sket som Følge af særlige Vækkelsesforsøg. Nej, det var i det væsentlige ganske stille vokset frem omkring Karen som en Følge af hendes stille Vidnesbyrd, hendes Forbøn og hendes smaa Bibelmøder. Gud havde velsignet sin fromme Tjenerindes lille Missionsgerning paa denne aandelig døde Egn, saa Sjæle blev vundet for Guds Rige.

Dette lille Samfund fandt Niels Rasmussen efter sin Omvendelse snart til, og det blev hans aandelige Hjem. Og siden blev han i Forening med Karen paa Grund af sine særlige Evner og den dybe Indsigt i Bibelen, han efterhaanden havde faaet, dette Samfunds Leder.

— — — —

Der var næppe nogen, der den Gang havde nogen Tanke om, at de to siden paa et helt andet Sted skulde gøre en Livsgerning sammen, som skulde faa

vidtrækkende Betydning for en hel Egns aandelige Udvikling. Men saadan blev det.

De blev forlovede, og i Aaret 1872 rejste de fra

Karen Rasmussen, f. Jensen.
* i Givskud[1]) den 12. Maj 1829.
† i Sejrup den 10. Aug. 1894.

Horsensegnen for at grunde deres fælles Hjem i Sejrup i Tyregod Sogn.

Det var Karen, der ønskede at faa sit Hjem her i

[1]) Hendes Forældre boede siden i Sejrup og Kollemorten.

denne Egn, hvor hun var vokset op og længtes tilbage til.

Niels Rasmussen syntes til en Tid, at de skulde blive paa den Egn, hvor Gud havde velsignet deres aandelige Virke; han mente, der fremdeles var Mennesker her, som de kunde være til Velsignelse for. Han gav først efter, da Karen sagde til ham: „Du maa ogsaa tro, at der er Mennesker paa min Hjemegn, som Gud vil have frelst."

Det Ord kunde Niels Rasmussen ikke blive kvit igen. Det lød stadigt i hans Indre. Og det blev ham til sidst som et stærkt Kald fra ham, der kalder Mennesker til at bære hans Vidnesbyrd frem paa de øde Steder.

Salig den Mand, som ikke vandrer i de ugudeliges Raad, ej heller staar paa Synderes Vej, ej heller sidder i Spotteres Sæde, men som har Lyst til Herrens Lov og grunder paa hans Lov Dag og Nat.

Han skal være som et Træ, der er plantet ved Vandbække, hvilket giver sin Frugt i sin Tid, og hvoraf ikke et Blad affalder; og alt, hvad han gør, skal han faa Lykke til.

Ps. 1,1—3.

Det Hjem, som Niels Rasmussen og Karen stiftede, ligger i det sydøstlige Sejrup paa Grænsen af Tyregod og Ø. Nykirke Sogne. Smukt og venligt ligger det øverst paa en Bakkeskraaning, der har Hæld mod Syd, saa det kan siges, at de i dobbelt Forstand kom til at bo paa Solsiden; thi ogsaa det Samliv, de kom til at leve her, blev trods mange Vanskeligheder sollyst, kønt og rigt. Og Aarsagen hertil var det inderlige Fortrolighedsforhold, de begge levede i til Fadørhjemmet her oventil, og saa det smukke Kærlighedsforhold, der var imellem dem, og den fine, gensidige Forstaaelse, der altid prægede deres Samliv til Trods for, at de var to vidt forskellige Naturer.

Det, der *prægede* deres Hjem, var især tre Ting: Bøn, Arbejde og Nøjsomhed. Derfor bar deres Liv ogsaa saa velsignede Frugter. Det kendtes i alt, at Velsignelsen fra oven var over deres Færd. Karen var vel gennem mange Aar en svagelig Kvinde, der tidt maatte holde Sengen i længere Tid; men saa arbejdede Niels Rasmussen for dem begge, og hun

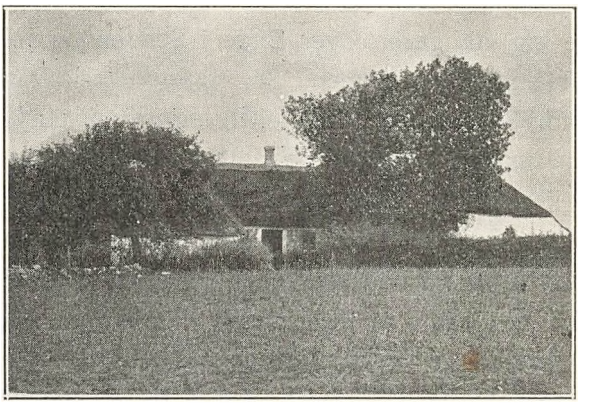

Karen og *Niels Rasmussens* Hjem i Sejrup.

fik saa sin store Betydning paa anden Vis. Der er sagt om dem, at de var to modsatte Naturer, der passede saa forunderlig godt til hinanden, thi de udfyldte hinanden paa en sjælden smuk Maade, saa deres Samliv blev noget af det skønneste, der er levet.

En gammel Kvinde, som kendte Niels Rasmussen fra den Tid, da han var hjemme i Tulstrup, giver i et Brev til en Slægtning følgende Skildring af hans og Karens Hjem:

„. . . . Sytten Aar efter at de var bleven gift, opholdt jeg mig en Maaned i deres Hjem, og det var en Tid, som jeg siden har tænkt paa med Glæde og Tak. Det var det skønneste Hjem, jeg har været i. Det første, Niels Rasmussen gjorde om Morgenen, naar han var kommen i Tøjet, var altid at bøje sine Knæ og holde Bøn, før han gik til sit Arbejde, enten dette saa faldt hjemme eller ude hos fremmede. Karen rejste sig da gerne over Ende i Sengen og foldede sine Hænder over Dynen. Saa takkede Niels Rasmussen for Søvnen og Nattehvilen og for den ny Dag, de nu maatte begynde; og alt, hvad der laa for i den kommende Dag, smaat som stort, lagde han frem for Gud, og talte med ham derom, saadan som et Barn taler med Tillid og Fortrolighed til sin Fader. Skulde de f. Eks. en Dag slagte eller bage, saa bad han Gud om at hjælpe dem og lægge sin Velsignelse deri; og skulde han ud at arbejde for fremmede, saa bad han om, at han maatte gøre sit Arbejde, saa det maatte blive til Gavn og Glæde for dem, han arbejdede for. Altid bad han om, at han maatte være til Velsignelse for dem, han skulde færdes iblandt.

Naar han saa var færdig med sin Bøn, sagde han gerne: „Saa gor a, lille Karen," og det blev sagt med et Smil.

Det sidste, jeg saa, naar han gik ud, var altid et Smil fra dem begge, og det samme, naar han kom ind. Jeg syntes altid, de var som et Par nygifte. —

Og saa disse dejlige Aftener, naar han blev færdig med Dagens Gerning og kom ind, saa tog han Bibelen og læste lidt af den, og saa talte de om det, og sang en Sang. Saadan kunde en hel Aften hurtigt gaa med Læsning, Samtale og Sang. Og til sidst, før vi gik til Sengs, bøjede vi vore Knæ og takkede Gud for alle hans Velgerninger.

Niels Rasmussen har paa saa mange Maader været til stor Velsignelse for andre. Det var tydeligt nok Men naar han har det, saa tror jeg, at Karen har haft sin Part deri, for naar han gik ud, sad hun hjemme og bad for ham; hun var jo saa svag. Men der er en, som har sagt om hende, at „hun var altid saa glad, og det var nok derfor, hun levede saa længe." Ja, hende kunde det siges om, at „Glæden i Herren var hendes Styrke." Hun var af de „stille i Landet", og meget af det, hun fik udrettet, vil nok først komme for Lyset, naar det skjulte skal aabenbares."

En Præst, som meget nøje kendte Niels Rasmussen og hans hjemlige Forhold, giver — ligeledes i et Brev til en Bekendt — følgende Karakteristik:

„Niels Rasmussen var en sjælden god Ægtemand. Hans Hustru, der var meget svagelig, vilde han gerne bære paa Hænderne. Naar hun, som det ofte skete, maatte holde Sengen, ordnede og styrede han hele Huset, lavede Maden, plejede sin syge Hustru samtidig med, at han selv gjorde alt sit Arbejde med Pasning af Kreaturerne og Marken. Dertil var

han saa inderlig taknemlig. „Det er ingen Sag at passe Huset og lave Maden, naar jeg har hende til at ligge der henne i Sengen og sige mig, hvorledes jeg skal bære mig ad," sagde han gerne. Intet Suk og ingen Klage over Sygdom og Modgang. Alt forvandlede sig for ham til Tak." —

Det var til at begynde med ikke nogen helt let Sag for Niels Rasmussen at faa noget ud af Bedriften. Ejendommen var i høj Grad forsømt, og Penge til Nyanskaffelser og Forbedringer havde han ikke. Men det var ikke hans Skik at besvære sig over sligt. Han tog fat med et frit Mod og en uopslidelig Energi. Han stillede sig et Maal, han vilde naa, og satte saa alle Kræfter ind derpaa. Vanskelighederne skulde overvindes. Manglede han Penge til at skaffe sig det nødvendige Inventar og de nødvendige Redskaber, saa maatte han klare sig uden Penge; og han var en selvhjulpen Mand, der ikke veg tilbage for at tage fat paa at lave sine Avlsredskaber og andet Husgeraad selv.

Da han ikke kunde faa Raad til at leje til at pløje Marken, lavede han Seletøj til sine Køer og vænnede dem til at gaa baade for Plov, Harve og Vogn. Saaledes blev han i Stand til at dyrke sin Jord ved egen Hjælp. Folk lo i Begyndelsen af hans mærkelige Spænd. Paa disse Kanter havde man nemlig ikke den Gang set nogen køre med Køer. Men det varede ikke længe, før flere tog Skikken op efter ham.

Den driftige Husmand satte sin Plov dybt i Mulden

og bearbejdede den med stor Omhu med Harve og Hakke, saa den blev ren for Ukrudt og Senegræs. Men den vilde til Trods for den gode Behandling ikke yde en Afgrøde, der var tilfredsstillende. Kornet stod tyndt og kort, og Græsageren stod i et rødt Skær af Syre. Han vidste godt, hvad der manglede, nemlig Mergel. Han saa godt, at saafremt denne Mangel ikke blev afhjulpen, vilde alt hans Slid være frugtesløst. Længe grundede han paa, hvorledes han skulde bære sig ad med at faa Lodden merglet. Det havde sine store Vanskeligheder, og til Tider syntes han, de næsten var uoverkommelige, for der var ingen Mergel at finde paa hele Ejendommen, og der syntes ikke at være noget saa nær, at han med de sparsomme Midler, der stod til hans Raadighed, kunde komme i Besiddelse deraf. Men han opgav ikke sit Maal. Hver Dag lagde han det ind i sin Bøn, om Gud vilde give ham Lykke til at faa noget ud af sin Ejendom, saa hans Arbejde ikke skulde være Spild af Kræfter.

Der gik lang Tid uden lysere Udsigter, men saa lysnede det med ét. Og Hjælpen kom paa forunderlig Vis.

En Dag stod Niels Rasmussen paa sin Mark sammen med en Mand, der var i Besøg hos ham. De talte om Ting, der ikke kom Landbruget ved, men med ét brød den fremmede af og førte Samtalen ind paa et andet Felt. Idet han pegede paa nogle Planter, der voksede paa en lille, afrundet Forhøjning,

som en lav Kæmpehøj, sagde han: Der plejer at være Mergel til Underlag, hvor den Slags Planter gror." „Da gid te do saa' sand'," brød det interesseret ud af Niels Rasmussen, „for de er ligg de, a mest af aaldt trænger te." „Du kunde jo da nemt undersøge det," mente den anden.

Dette Raad lod Niels Rasmussen ikke være uforsøgt. Han tog straks fat paa Undersøgelsen med stor Iver som en anden Skattegraver, og stor blev hans Glæde, da det viste sig, at her virkelig var Mergel. Han var ikke sen om at faa begyndt med at udnytte det dyrebare Fund. Og snart fik han hele sin Mark forsynet med et godt Lag Mergel. Men da han nu havde taget det sidste Læs, han skulde bruge, slog det ham med Forundring, at der næppe var en Skovlfuld mere tilbage. Der havde her ligesom siddet hengemt det fornødne Kvantum til Ejendommen, hverken mer eller mindre. Om det var en Dynge, der forlængst var kørt sammen uden at være bleven udnyttet, eller denne lille Knot virkelig var en naturlig Aflejring, det grundede han mindre over, han tog det som et Bønhørelsens Tegn og som en Gave fra Gud.

Denne Tildragelse styrkede hans barnlige Tillid til Gud og opmuntrede ham til ufortrødent at fortsætte sine Bestræbelser for ved smaa Midler at bringe det mest mulige ud af Ejendommen.

Snart kendtes Mergelens gode Virkninger paa Afgrøden. Men endnu var ikke alle Mangler afhjulpne.

Vestenvinden hærgede Væksten, saa den endnu stundom af den Grund næsten mislykkedes. Dette maatte der ogsaa raades Bod paa. Niels Rasmussen gav sig nu i Lag med at sætte Diger og plante Hegn; og da Vindens Magt efterhaanden blev brudt, begyndte det ret at blive fornøjeligt at arbejde med Lodden. Den var ikke stor, kun ca. 12 Tdr. Land. Men den skulde bringes til at yde, hvad der paa nogen Maade var muligt. Den blev inddelt i 8 Skifter, hvoraf 1 med Rodfrugter, 2 udlagt til Græsning og de øvrige med Korn. Der blev bygget Ajlekumme, Møddinghus til at beskytte Gødningen mod Sol og Vind og Regn. I Bedriften blev der særlig drevet paa Svinehold. Svinene blev hovedsagelig fodret med Roer, som blev kogte.

Alt dette var den Gang noget helt ukendt paa Egnen.

Ejendommen blev under Niels Rasmussens flittige Hænder og kloge Fremgangsmaade til et helt lille Mønsterbrug, som snart kom i Ry vidt om. Og Folk tog ved Lære af, hvad de her saa. Rundt omkring blev Jordlodderne inddelt efter Niels Rasmussens Plan, og man forsøgte, som han, at dyrke Rodfrugter hvad man hidtil havde ment var umuligt paa disse Egne. Man begyndte ogsaa at producere Svin til Salg. Hist og her blev der bygget Ajlekumme og Gødningshus; og paa flere andre Omraader sporedes det, at man til Egnen havde faaet en Foregangsmand paa Landbrugets Omraade, som det var frugtbringende at tage til Forbillede.

Til at begynde med var det nærmest Husmændene, der søgte gode Raad hos Niels Rasmussen; men det varede ikke længe, før ogsaa Gaardmændene op-

Niels Rasmussen.
* i Monberg den 20. Maj 1836.
† i Vemmelund den 4. Maj 1901.

dagede, at ogsaa de kunde være vel tjent med at tage hans Bedrift i Øjesyn og tage mod et godt Raad af ham. Ofte kom der Folk langt borte fra for at se det lille Mønsterbrug i Sejrup, hvor der altid var nye Idéer at hente, der kunde nyttiggøres. Ingen

fortrød nogen Sinde at have gæstet Niels Rasmussen. Det gav altid et godt Udbytte, thi der var ikke noget, der var ham kærere end at lære fra sig, og det var ikke, fordi han vilde vise sig overlegen eller for at prale af, hvad han selv havde præsteret paa sit Brug. Nej, det var, fordi han var en Mand, der i meget høj Grad var interesseret i andre Menneskers Velfærd. Derfor glædede han sig ogsaa, naar han saa, hvordan andre med Held praktiserede de Driftsmaader, han havde givet Anvisning paa.

Saa var der ogsaa en anden Ting, der gjorde ham saa glad over, at Folk søgte til ham om Raad og Vejledning i Avlsbrug, og det var det, at han derved kom i Forbindelse med mange Mennesker, saa der tidt blev Lejlighed til at aflægge et Vidnesbyrd. Og dette blev aldrig forsømt. Det faldt ham saa naturligt, naar han havde forevist sit Landbrug og talt om Agerdyrkning, at fortsætte med at tale om, hvor meget det gjaldt om at dyrke sit Hjertes Ager og huske paa, at det ikke var nok at dyrke Jorden godt, hvor vigtigt det end kunde være, at dette blev gjort med Dygtighed og Flid. Guds Ords Sæd maatte plejes, at den ikke skulde kvæles af den Ondes Sæd. Thi det var, som Jesus havde sagt: Mennesket lever ikke af Brød alene, men af Guds Ord.

Hans Interesse for andre Mennesker viste sig ogsaa paa andre Maader.

Var der en eller anden, der trængte til en Haandsrækning for at komme i Gang med et Stykke Ar-

bejde, saa var han altid rede, selv om han hjemme havde Hænderne fulde. Der var mange, der nød godt af hans store Tjenstvillighed og Hjælpsomhed.

Efterhaanden som han ved sin indbringende Drift blev, om ikke ligefrem velhavende, saa dog en holden Mand, tog han det heller ikke saa nøje med at yde et lille Pengelaan, hvor han kunde se, det kunde hjælpe en Mand frem, der hindredes i sin Fremadstræben af Pengemangel, eller hvor en Stakkel var kommen paa Knæene og ikke kunde redde sig for Gæld.

Det hørte til hans bedste Fornøjelser saaledes at være Mennesker til Hjælp. Hans nærmeste mærkede ofte, hvorledes det fyldte hans Sind med Glæde, naar han sporede, hvordan hans Hjælp havde haft gode Følger for Mennesker. Selv talte han meget lidt om, hvad han øvede i den Retning.

Men da hans Midler saaledes tidt skulde staa til andres Tjeneste, maatte han ofte slaa af paa sine egne Fordringer og leve meget nøjsomt. Hans Klædedragt var ofte saa tarvelig, at der blev lagt Mærke dertil og snakket derom blandt Folk. De fleste kendte ikke Aarsagen til hans Tarvelighed, og ingen vidste, at han tidt selv var ked af det, naar han ikke havde Penge til de allernødvendigste Nyanskaffelser. Dette talte han kun med sine nærmeste Venner om, som han gerne vilde skulde forstaa ham.

En Dag, da han gik hjem fra Kirke sammen med en god Ven, lagde han Mærke til, at denne af og

til skævede lidt forarget ned til hans Støvler, som var meget klodset forsaalede og daarligt lappede. Han læste straks Vennens Tanker og sagde: Ja, do sier atter mi Støvler, di er et kjønn', for a haar sel maatt' sy lidt paa dem, og det er a ingen Mester te. A haad ellers betænt mig sel en Par ny; men der haar wann saa manne hos mig i den sidst Tid og vil laan' Peng', og a haar no saa svært ved og la' dem go, naar di er saa haardt i Kniw. Saa maa en aan jo taet, som det kan blyw."

Vennen nikkede og forstod, at her var intet at indvende. Niels Rasmussen kunde ikke handle anderledes, hvad saa end alle andre sagde. Hans store menneskekærlige Hjærte forbød ham det. Og saa var det heller ingen Støtte for ham i den Henseende, at Karens Hjerte var ganske af samme Beskaffenhed. Hun sagde aldrig nej, hvor det paa nogen Maade var muligt for hende at hjælpe. Der var mange, der mellem Aar og Dag betroede sig til hende med deres Nød og Sorg. De følte det altid som en Lægedom for Sindet at være Genstand for Karens kærlige Omsorg. Hos hende mødte enhver et mildt Ansigt og venlig Forstaaelse.

Al denne Hjælpsomhed og Offervillighed over for andre tog sin Part af, hvad det lille Brug kunde yde, og naar hertil saa kom, at Guds Riges Arbejde skulde have sine Procenter af Aarsindtægten og desuden nu og da Andel i Overskudet af et eller andet særlig vellykket Foretagende, saa er det forstaaeligt,

at alt maatte tages nøje med, om der skulde være Balance i Regnskabet. Og det skulde der være, thi som der skulde være Orden i alt i Hjemmet, saadan skulde det ogsaa være i Pengesagerne.

Denne Nøjeregnethed med Orden i Pengesager og den Nøjsomhed, Niels Rasmussen udviste, hvor det blot gjaldt hans egen Person, gav ham blandt Folk Ord for at være gerrig.

De faa, der fik Lejlighed til at se den egentlige Aarsag til hans Sparsommelighed, maatte derimod beundre hans hjælpsomme og opofrende Sind, der i Virkeligheden ikke husede Gerrighed. Tværtimod. Naar det gjaldt andre, saa var der ingen Smaaligheder. Ikke saadan, at han strøede Penge ud i Flæng. Nej, der var en Ting, han altid overvejede, før han ydede Hjælp, og det var det, om det virkelig kunde føre til Nytte og Gavn for Modtageren.

Overalt, hvor han kunde være til Nytte, skaanede han ikke sig selv. Og han var en alsidig Mand, der kunde mere end pløje med Køer og dyrke en Mark, saa den gav god Høst. Han var en evnerig Mand, der sad inde med udmærkede Skolekundskaber og stor sjælelig Udvikling; det kendtes, at han havde benyttet sin Ungdom godt til at skaffe sig Oplysning og Kundskaber paa mange forskellige Omraader. Navnlig var han en stor Regnemester. Den tidligere her nævnte Præst siger, at var han blevet skolet, kunde der sikkert være blevet en dygtig Mathematiker af ham.

Men han havde ikke blot selv gode Kundskaber, han havde ogsaa Evner til at undervise andre, og det kom Egnens Ungdom til Gode.

Det gjorde ham ondt at se, hvor lidt Bondeungdommen fik ud af sin Fritid. Karlene bestilte ikke andet de lange Vinteraftener end at ryge Tobak og sidde og spille Kort i Karlekamrene. Niels Rasmussen vilde gerne hjælpe dem til at faa noget ud af Tiden. Og saa tog han sig for at indbyde Egnens unge til Aftenskole hos sig i sit Hjem og undervise dem i Regning, Skrivning, Husflid, Landmaaling og Inddeling af Areal. Han havde i sin Stilling som Avlsbestyrer paa en Herregaard faaet god Øvelse i at omgaas unge Mennesker af forskellig Slags. Han forstod ogsaa at vække Interessen hos de unge, saa de tog fat med Liv og Lyst. Det var hans egentlige Opgave at sætte dem i Gang paa en saadan Maade, at de af egen Drift selv gik videre. Dette forstod han som faa, og heri laa især Betydningen af hans Undervisning. Og under Arbejdet og Undervisningen prægede hans stærke Personlighed Eleverne saaledes, at det aldrig siden gik af dem. Det var ikke mindst ved disse Aftentimer, han satte kendelige Spor hos Fremtidens Slægt.

Hver Aftens Undervisning afsluttedes med Andagt, hvor Guds Ord blev læst, og Niels Rasmussen aflagde et Vidnesbyrd for de unge og bad med dem. Gang paa Gang nedlagde han ved disse Lejligheder

Sædekorn, der siden spirede og bar velsignet Frugt Aar og Dag efter.

Saaledes opnaaede han da ogsaa her det Maal, han bestandig havde i Sigte under alt sit ihærdige Virke for andre, at saa Guds Ords Sæd i Hjerterne.

Naar de unge saa havde forladt hans Stue og delte sig i Smaaflokke ad Vej og Sti til Hjemmene omkring i Sejrup og Oksenbjerre, og der blev stille i Huset, saa bøjede han sine Knæ og bad for deres Fremtid og for deres Frelse. Thi de Mennesker, han paa en eller anden Vis fik med at gøre, kunde han ikke lade være med at bede for.

Niels Rasmussen tog sig ikke blot af Ungdommen i Almindelighed, men han tog sig ogsaa ofte af den enkelte. Og naar han traf et eller andet ungt Menneske, der trængte til Støtte og Vejledning, saa kunde han tage sig af et saadant med faderlig Omsorg.

En ældre, kendt Missionær, der som ungt Menneske boede Dør om Dør med Niels Rasmussen, fortæller:

„Vi unge, vi kunde komme til Niels Rasmussen med alle vore gærende Tanker og de mange vanskelige Spørgsmaal, der greb vort Sind, og han tog imod os med kærlig Forstaaelse og vejledede os. Han havde en forunderlig Evne til at klare Tingene for os, og vi saa op til ham med stor Tillid og Beundring. Han var ikke snæversynet, ejheller var han ensidig i sin Opfattelse af Spørgsmaalene.

Jeg mindes paa en Tid, da Dansen netop var et aktuelt Emne blandt os unge, at vi spurgte ham, om det var Synd at danse, og fik til Svar: „Jeg har danset i min Ungdom, og det er ikke det, jeg begræder mest. Men jeg vil sige, at det er en af Livets farefulde Stier at komme ind paa, og mange er falden paa den og har sat deres Livslykke til. Det er en mere alvorlig Sag, end de fleste tænker."

Saadan var han, og saadan svarede han os altid ligetil, som han selv mente.

Aldrig søgte han at fremstille noget værre eller bedre, end det var, og det var det, der indgød os den store Tillid, som vi havde til hans Ord. Alvor og Sandhedskærlighed prægede altid hans Fremstilling. Og han kunde i afgørende Øjeblikke sige os et Ord eller give os et Raad, som aldrig siden gik ud af vort Sind. Jeg husker endnu, da jeg skulde rejse bort fra mit Hjem og var henne at sige Farvel til min gamle Ven, da tog han mig fast i Haanden og saa paa mig med et Par store, varme Øjne, og saa sagde han til mig. „Ja, der vil møde dig mange Fristelser i Livet, men husk altid paa, at det er lettest at sige nej den første Gang."

Jeg drog af Sted og kom vidt omkring, men Niels Rasmussens Afskedsord fulgte mig alle Vegne. Han er det Menneske, der har betydet mest for hele min aandelige Udvikling, og ham skylder jeg næst Gud, at jeg er det, jeg er. Og jeg ved, at mange i min Hjemegn, der var unge den Gang, kan vidne det samme."

Ørken og de tørre Steder skulle glæde sig, og den øde Mark skal fryde sig og blomstre som en Rose. Den skal blomstre frodigt, den skal juble og synge med Fryd - . . .

Es. 35, 1-2.

Da Niels Rasmussen bosatte sig i Sejrup, var Vejle Vesteregns Sogne saa godt som ikke berørt af nogen religiøs Vækkelse.

Det aandelige Røre, som i Slutningen af det attende Aarhundrede var vakt i Østeregnen omkring Vejle og Horsens ved den kraftige og nidkære Lægprædikant Peder Frandsens Forkyndelse, naaede ikke ind til Sognene paa den jyske Aas. Heller ikke fik disse Sogne Del i den stærke Vækkelse, som fremkaldtes i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede af Haugianernes og Hernhutternes Missionsvirksomhed i flere Østeregnsbyer som Uldum, Langeskov, Aale, Holtum, Bøgballe og flere Steder. Her virkede Haugianeren Ole Olsen Bache fra Norge og selve Hans Nielsen Hauge, der foretog en Missionsrejse i disse Egne 1804. Ligesom ogsaa her flere af Hernhutternes bedste Talsmænd med vækkende Kraft prædikede „det Ord om Jesu Død og Blod, der har saa stærk en Tone, — — —."

De to selvstændige og meget betydelige Vækkelsesprædikanter Peder Larsen Skræppenborg og Jens Jørgensen i Holtum, siden Bjerregaard i Aale, som omkring Midten af det nittende Aarhundrede kom til at betyde saa uhyre meget for den kristelige Vækkelse og i det hele for det aandelige Livs Udvikling i ovennævnte Egne, naaede heller ikke ud til Vesteregnssognene med deres trosvarme og hjertegribende Vidnesbyrd.

Og endelig maa det beklages, at Vesteregnen heller ikke fik Del i den gammelgrundtvigske Bevægelse, der ved sin varme, sunde Forkyndelse fik saa stor en Andel i Vækkelsen og det kristelige Livs Vækst i Østeregnen, hvor saa ypperlige Mænd som Præsterne Otto Møller, Svendsen i Jelling, Svejstrup i Rødding senere Vejen, og Fenger i Aale førte Ordet paa de Møder, der blev afholdt rundt omkring.

Det var med dyb Sorg, at Niels Rasmussen erfarede, hvorledes Guds Ords Forkyndelse var forsømt i den Egn, som han nu kom til, og hvorledes den aandelige Død som Følge deraf rugede over Egnen. Enkelte troende Mennesker fandt han vel hist og her spredt i Sognene; men der var intet Samfundsliv. Han blev straks grebet af et inderligt Ønske om, at Guds Ords Sæd maatte blive saaet i Hjerterne, saa Livet kunde bryde frem.

Han begyndte ikke med selv at prædike, men hjemme i sit Lønkammer udløste han sit Ønske i vedholdende, brændende Bøn. Thi derved skulde Jordbunden først

beredes. Først bad han for sin By, saa for sit Sogn og efterhaanden som hans Hjerte udvidede sig under Bønnen, tog han de omliggende Sogne med i sin Forbøn. Og det personlige Vidnesbyrd forsømte han ikke.

Saaledes i Besiddelse af det virkelig ægte Missionssind levede han da under Guds Forjættelser om Bønhørelse.

Ethvert ærligt Forsøg, der fra andre Sider blev gjort for at faa Guds Ord forkyndt paa Egnen, hilste han med Glæde. Grunnets Frimenighed begyndte ved den Tid en Missionsvirksomhed i Nabobyen Oksenbjerre i Ø. Nykirke Sogn. Metodisterne indbød ogsaa paa den Tid til Møder hos Anders Smed, ligeledes i Oksenbjerre. Disse Møder deltog Niels Rasmussen stundom i, og han glædede sig over her at se Mennesker samlede om Guds Ord.

Men han følte alligevel, at der for ham var noget fremmedartet baade i Formen og Forkyndelsens Indhold. Og det stod ham klart, at det vilde være af stor Betydning for det kristelige Liv, som engang maatte komme til Gennembrud paa disse Egne, at det ikke skulde komme til at staa uden for Kirken, men gaa ind i denne for at nyde dens Goder og bringe fornyet Kraft ind i den. Derfor — og ogsaa af andre Grunde — kunde han ikke slutte sig til og samvirke med disse Bevægelser. Han elskede den gamle lutherske Folkekirke og havde et klart Blik for Velsignelsen i de Goder, som der var at nyde.

Niels Rasmussen var en flittig Kirkegænger, der, naar det var ham muligt, søgte Guds Hus hver Søndag og gjorde det uden Hensyn til, om det var en Præst efter hans Ønske, der prædikede, eller ej. Da engang en af hans Venner, der selv syntes, at Præstens Prædiken var uden Indhold, spurgte ham, om han altid fik noget ud af Prædikenen, svarede han:

„Ja, det faar a, for ser do, a bær' mæ ad som æ Høns. Di skraaver æ Avner til Sidd' og taaer æ Kjanner, og en Kjann' kan en aaldtid find'."

Iøvrigt var det ikke blot for Prædikenens Skyld, at Niels Rasmussen søgte Kirken. Nej, han forstod at drage Velsignelse af hvert Led i Gudstjenesten: Nadveren, Fællesbønnen, Salmesangen og „Velsignelsen". Han var med i det altsammen, og derfor blev Gudstjenesten ham saa velsignet indholdsrig, og derfor vandrede han glad den lange Kirkevej Søndag efter Søndag.

Og fordi hans Forhold saaledes var et inderligt Kærlighedsforhold til Kirken, ønskede han og bad om, at den Vækkelse, som han ventede engang vilde komme, maatte være med til at skabe „en Menighed i Menigheden."

Snart begyndte han selv at samle Mennesker om Guds Ord i sit Hjem. Han læste da gerne en Prædiken eller fremtog et Bibelstykke og gennemgik dette, idet han samtidig knyttede et personligt Vidnesbyrd til.

En anden Gren af hans Virksomhed bestod i Uddeling af kristelige Smaaskrifter og Blade, især sør-

gede han for, at Indre-Missions-Tidende blev bragt til mange forskellige Hjem baade i og uden for Sognet. De Penge, han Aar efter Aar ofrede til Bøger og Blade, voksede til et ret betydeligt Beløb.

Saaledes blev han paa forskellige Maader ivrigt optaget af at bringe Guds Ord til andre Mennesker, der hidtil i meget ringe Grad havde været under Guds Ords Paavirkning.

Denne Virksomhed, der udsprang af et ægte Missionssind og under vedholdende Bøn, satte efterhaanden dybe Spor.

Men som Niels Rasmussen var besjælet af en stærk Virketrang for andre Menneskers aandelige Vel, saaledes var han ogsaa besjælet af en inderlig Trang til aandelig Opbyggelse i Samfund med andre troende Mennesker. Men disse boede jo saa spredt ud over de udstrakte Sogne, at det havde sine store Vanskeligheder at faa en Forbindelse i Stand, saa der kunde dannes et Samfund. Men det lykkedes dog.

I sin Søgen efter Mennesker, med hvem han kunde pleje aandeligt Samfund, fandt han først over til Mads og Karen Wemmelund i Give Sogn. Det var Mennesker, som var i Besiddelse af den samme stærke Missionstrang som Niels Rasmussen. Og i Virksomheden var det særlig Karen Wemmelunds stærke, varme Personlighed, der gjorde sig gældende. Hun skabte de gode Betingelser for hele den store, velsignelsesrige Virksomhed, der blev øvet i og ud fra Vemmelund.

Vemmelund! Ja, dette Navn har faaet en egen smuk Klang i Vejle Vesteregn. Det synes, som dette Sted og den Slægt, som bærer det samme Navn, og i hvis Eje Gaarden har været i over halvandet Hundrede Aar, paa en særlig Maade er udvalgt af

Mads Pedersen Wemmelund.
* i Vemmelund den 24. Juli 1818.
† i Vemmelund den 20. Juli 1903.

Karen Wemmelund, f. Larsen.
* i Selstrup i Skarrild den 27. Maj 1842.
† i Vemmelund den 4. Juli 1899.

Gud til at tjene i hans store Forkyndergerning, idet Slægten i Fortiden gennem flere Slægtled her har virket for Ordets Forkyndelse, ligesom der ogsaa i denne Slægt er fostret flere, der virker som Guds Ords Forkyndere. Saaledes kan nævnes Pastor P. Wemmelund, Buerup paa Sjælland, der er Søn af

Mads og Karen Wemmelund. Og i en anden Gren af Slægten er der baade en Indremissionær og en Hedningemissionær, nemlig: Herregaardsmissionær M. Wemmelund og Kinamissionær Frk. Kirstine Wemmelund.

Da Vemmelund saaledes gennem Tiderne har haft saa stor Betydning, skal her i korte Træk fortælles Gaardens og Slægtens Fortidshistorie.

Lidt Nord for, hvor Vemmelund nu ligger (lige bag ved Haven), laa for godt 150 Aar siden et Skovfogedsted, som hørte under Donneruplund. Hertil kom lidt over Midten af det 18de Aarhundrede en Mand ved Navn Mads Pedersen fra Hvejsel Sogn og blev Skovfoged. Han fik den 29de Juni 1795 Vemmelund tilskødet af Cancellieraad Malta Christian Friis. Vemmelund bestod den Gang af henimod 150 Tdr. Land Ager, Overdrev og Kær og ca. 50 Tdr. Land Skov.

Mads Pedersens Søn Peder Madsen, der var født paa Vemmelund, arvede Gaarden, efter at han 1817 var bleven gift med en ung Pige, Inger Kirstine, fra Sønder-Omme Sogn, hvis Forældre siden flyttede til Skjærhoved, som de ejede. Peder Madsen handlede en Del med Heste og Kreaturer og gjorde af den Grund mange Rejser.

Paa en af sine Handelsrejser hændte det engang, at han fik en Mand op at køre med sig. De talte sammen om mange forskellige Ting, og under Samtalen lod Peder Madsen en „lille“ Ed løbe med, hvori

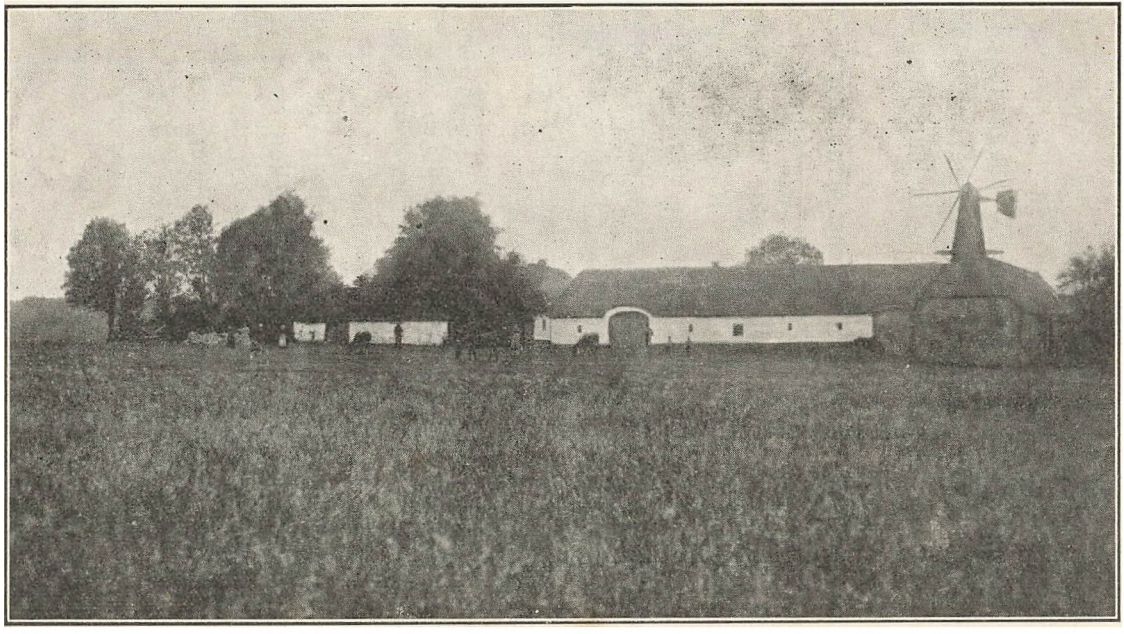

Gaarden Vemmelund.

han nævnte Djævelens Navn. Den fremmede, som nok var en Baptistpræst, spurgte ham da til sidst alvorligt og stilfærdigt: „Har du haft den Mand med dig hjemmefra?" Dette Spørgsmaal hagede sig saadan fast i Peder Madsen, at han ikke kunde blive det kvit igen, og det blev Aarsag til hans aandelige Vækkelse.

Han var en energisk og villiefast Mand, der vidste, hvad han vilde, og gjorde aldrig noget halvt. Han knyttede Forbindelser med de vakte andre Steder. Blandt andre var den kendte Rokkedrejer Jens Andersen fra Raarup Sogn i Bjerge Herred ofte paa Vemmelund, ligesom ogsaa den vel endnu mere kendte Gaardejer og Lægprædikant Peder Larsen Skræppenborg, Dons ved Kolding, ofte gæstede Vemmelund. Disse Besøg blev af stor Betydning.

Det var paa den Tid en Sjældenhed paa Egnen at høre en aandfuld og levende Forkyndelse, og Peder Madsen og hans Hustru tog ofte saa langt som til Vonsild ved Kolding for at komme til Kirke hos Pastor Salling der. De havde Familie i Viuf, hvortil de kørte Lørdag Aften. Til Pastor Salling strømmede de opvakte langsvejs fra. Engang var der sammen med Peder Madsens et Par unge Piger, der havde rejst 18 Mil for at komme i Kirke i Vonsild. Da Pastor Salling hørte dette, udbrød han: „Skulde jeg være den eneste Orm og Maddike, der kan forkynde Guds Ord!"

Peder Madsen døde 1855. Paa Kristi Himmelfarts-

dag udbrød han i sin Hjemlængsel: „Jeg kommer nok ikke hjem at holde Himmelfartsfest; men saa kommer jeg hjem at holde Pinsefest!" Det slog ogsaa til, thi Pinselørdag 26. Maj fik han Hjemlov.

Ved Peder Madsens Død gik „Hovedgaarden" i Arv til hans ældste Søn Mads Pedersen. Et Par andre Sønner fik Stykker af den Del af Vemmelund Jorder, der grænser op til Givskud og Nykirke Sogneskel.

Ligesom Peder Madsen stadig havde baaret Tilnavn efter Gaarden, saaledes fik hans Sønner ogsaa Navnet Vemmelund (som i Personnavne skrives med W).

Da Mads Pedersen eller Mads Wemmelund i Aaret 1867 blev gift, kom der med den nye Husmoder, Karen Wemmelund, som tidligere nævnt et nyt, friskt Pust af aandeligt Liv ikke blot til Vemmelund, men til hele Egnen. Hun var en sjælden begavet, energisk og dygtig Kvinde, der altid betød noget, hvor hun kom. Hun stammede fra Selstrup i Skarrild Sogn. Hendes Forældre var fattige, men stræbsomme Mennesker, der ved Flid og Nøjsomhed arbejdede sig fremad til bedre Kaar, og Karen fik som sine andre Søskende fra Barndommen af lært at tage godt fat.

Som ganske ung blev hun aandelig vakt. Det var særlig det tunge Krigsaar 64, der ogsaa berørte hendes nærmeste Slægt (bl. a. var 2 af hendes Brødre med i Krigen) og derved kaldtes alvorlige Tanker frem i hendes Sjæl, der greb hende dybt. Krigen

mindede hende om Herrens Ord om de sidste Tiders alvorlige Begivenheder (i Matth. 24,6). I flere Aar gik hun pint af indre Uro og Angst for sin Sjæls Frelse. Til Tider led hun meget af Tungsind. Det var, som hun kun hørte „Lovens Tordnen fra oven: Dø eller gør, hvad en Synder ej kan!" Hun klagede sig engang for sin Moder over sin Synd. Moderen trøstede hende da med, at hun havde jo egentlig aldrig gjort noget slemt. Hertil svarede Karen:

„Aa, det er blot Synd altsammen." Moderen gav sig da til at græde og sagde: „End saa jeg da, naar det er saadan med dig."

Omsider fandt hun dog Fred, væsentlig ved Læsning i det Ny Testamente, som hun gerne havde hos sig, hvor hun færdedes, og som hun gjorde flittigt Brug af. Det Ny Testamente var hendes bedste Skat. Engang søgte hun i en Samtale med en Præst Raad i et aandeligt Spørgsmaal, men blev ikke forstaaet og fik ingen Hjælp. Til sidst tog hun sit Testamente frem og sagde, idet hun holdt det hen mod Præsten: „Dette er min eneste Trøst." Hertil svarede Præsten, idet han trak paa Skuldrene: „Aa, den Læsning er ikke for saadanne Mennesker som Dem." Dette Svar førte hende ind i Tvivlstanker, og hun kom siden mere og mere ind paa den Tanke, at der maaske var noget om det; Præsten maatte jo nok være klogere end hun. Saa lod hun være med at læse en Tid. Trangen til Guds Ord blev dog ved at være lige stærk hos hende; men hun syntes nu, det var saa generende

at begynde igen. Dog, Længslen blev omsider saa stor, at hun besluttede sig til at tage Testamentet frem og ligesom stjæle sig til at læse et Ord og saa lægge Bogen til Side igen. Hun vilde slaa op, hvor det kunde træffe, og slog da op paa 1. Tim. 4,3. og læste: „Bliv hardt ved Læsningen, Formaningen, Lærdommen, indtil jeg kommer." Hun forstod straks, at det ikke var tilfældigt, at hun traf netop paa dette Ord, og hun gemte aldrig siden det Ny Testamente bort, men blev hele sit Liv en ivrig Bibellæser.

Karen var ogsaa fra sin Ungdom af en modig bekendende Kristen. Hun var fra Skoletiden bleven Veninde med Lærer Starkes Datter i Skarrild og kom derfor ofte i sin Ungdom paa Besøg i Skolehjemmet. Lærer Starke, der satte hende højt for hendes Dygtighed og Flid, bebrejdede hende hendes religiøse Gennembrud og beklagede, at det skulde gaa saadan med en af hans gamle Elever. Stundom prøvede han paa ved paatrængende Spørgsmaal at bringe hende i Forlegenhed. Engang henvendte han det Spørgsmaal til hende: „Kan du bede?" Hertil svarede Karen: „Ja, det tror jeg." Ikke tilfreds med dette Svar gentog han Spørgsmaalet skarpt og med Eftertryk: „Jeg spørger: Kan du bede?" Da svarede Karen stilfærdigt og ydmygt: „Ja, jeg kan." Der blev en kort Pavse. Saa sagde Læreren: „Saa kan du mere end jeg, for det kan jeg ikke."

Dertil bemærkede Karen:

„De staar jo dog to Gange hver Søndag i Kordøren — — —!"

„Ja," afbrød han, „men var det ikke paa Embeds Vegne, saa stod jeg der aldrig." I de sidste Aar, Lærer Starke levede, vekslede han og Karen ofte Breve. Hans Breve udtrykte dyb Taknemlighed over, at hun, hans gamle Elev, ikke havde glemt sin gamle Lærer.

Pastor Christensen i Skarrild, som havde konfirmeret hende, satte ogsaa megen Pris paa hende. Hun havde hørt til hans flinkeste Konfirmander, og siden havde hun gennem de mange Samtaler om aandelige Ting betydet meget for ham. Ogsaa til ham stod Karen gennem Aarene i et vist Fortrolighedsforhold. Hun besøgte ham ofte paa hans Dødsleje, og han drøftede gerne de store Livsspørgsmaal med hende.

Faa Aar før sin Død havde Pastor Christensen haft sit aandelige Gennembrud, og han er den Præst, om hvem det fortælles, at han engang aabent bekendte for Menigheden:

„Nu har jeg været Præst her i 27 Aar, men desværre en Lejesvend indtil de 2 sidste."

Helt fra sine unge Dage søgte Karen gerne hen, hvor der lød en afgjort og levende Forkyndelse. Blandt de Præster, hun helst hørte, nævnede hun ofte Pastor Bülow i Bording, han havde i særlig Grad været til Velsignelse for hende.

Som en af sine gode Ungdomsoplevelser nævnede

hun ofte et stort Møde i Møltrup, hvor Præsterne Vilh. Bech og Johs. Clausen talte. Dette Møde havde ogsaa været af stor Betydning for hende.

Hun vandt en stor aandelig Udvikling ved at færdes i de smaa Kredse af vakte paa Herningegnen, hvor der levedes et velsignet Samfundsliv. Her tog man det ikke saa nøje med et Par Mil eller mere, naar man kunde samles og opbygges og blive aandeligt berigede.

Karen Wemmelund tog det heller ikke saa nøje, efter at hun var bleven omplantet til Vejle Vesteregn, med at ofre noget, naar blot hun kunde være til Velsignelse for andre. Og det blev hun i rigt Maal. Hun samlede de unge Piger hos sig til Bibelmøder, ligesom hun ogsaa Søndag efter Søndag samlede en stor Flok Børn om sig til Søndagsskole i sit Hjem[1]). Altid havde Hjemmet aabne Døre for dem, der vilde forkynde Guds Ord, som for dem, der vilde høre, og om Sommeren blev der hvert Aar afholdt store Missionsmøder i Vemmelund Skov.

Disse aarlige Sommermøder tog deres Begyndelse 1869. (Vistnok den 27de Maj, Karen Wemmelunds Fødselsdag.) Mads og Karen Wemmelund var det Aar med til Indre-Missions Sommermøde i Fredericia den 25.—26. Maj og fik herfra en af Indre-Missions Udsendinge, Julius Dahlstrøm, med hjem til Vemmelund. Han talte saa ved det første Møde i

[1] Søndagsskolen paa Vemmelund begyndte 1884. Pigemøderne 1886.

Skoven. De Mænd, som de første Aar derefter talte ved de store Skovmøder, var især Kristoffer Hansen fra Hammerum, Anders Stubkjær, Kresten Jakobsen, Peter Petersen fra Aarhus. Senere, mens Pastor Dalsgaard var Præst i Ringive og Pastor Olivarius var Præst i Øster-Nykirke, talte disse 2 Præster i Forening altid ved et Sommermøde hvert Aar.

Ved disse Møder blev der udfoldet en ubegrænset Gæstfrihed paa Vemmelund. Brød, Smør, Ost og hvad der ellers fandtes i Spisekammeret blev sat frem. Det lange Bord i Spisestuen stod dækket Dagen igennem, og de, der havde Lyst (mange var jo rejst langvejs fra) kunde frit sætte sig til Bords og spise. Saadan en Dag og ved mange andre Lejligheder var Vemmelund som et stort Fælleshjem, hvor alle frit kunde gaa ud og ind.

I dette Hjem følte Niels Rasmussen sig hjemme, og her traf han sammen med troende Mennesker fra forskellige Steder. Ved disse Sammentræf blev der efterhaanden skabt Forbindelse til flere Sider, og saa dannedes da det første Indre-Missions Samfund i Vejle Vesteregn med Vemmelund som det centrale Samlingssted.

En dansk Præst, som kendte Forholdene godt, giver følgende Skildring af det lille Samfund:

„Det var et lille godt sammensvejset Samfund, bestaaende af Niels Rasmussen og Gaardmand Peder Johansen i Sejrup, Snedker Thomas Kjeldsen i Vonge, Gaardmand Laust Christensen, Give, Gaardmand

Søren Tromborg, Farre, Familien paa Vemmelund og flere.

Her var ingen Gnidninger, hvad ellers let kan blive tilfældet i et Samfund. Sagen var den, at der hos ingen af dem var en Kamp for at komme frem i første Række eller Lyst til at spille første Violin og være den ledende, men derimod hos dem alle en Lyst til og Glæde ved at faa Lov til at tjene hverandre. Jeg mindes aldrig, at der blandt disse var nogensomhelst personlig Mislyd eller Uvillie, men derimod var der over dem noget af den første kristne Menigheds Ydmyghed og Tjenersind.

Uden at Niels Rasmussen selv trængte sig frem, blev han snart dette lille Samfunds Leder. Han sad inde med en for Datidens Lægmænd ualmindelig Indsigt i den hellige Skrift og havde en sjælden klar Forstaaelse af aandelige Spørgsmaal. Dertil kom, at hans klare Tanke let fandt Udtryk, saa han evnede at fremsætte sine Tanker paa en saadan Maade, at andre altid fik rigt Udbytte af at lytte, naar han udviklede et eller andet Emne, eller naar han gjorde sig til Talsmand for en Sag, der var kommen til at ligge ham varmt paa Hjerte. Han havde en Styrke i, naar han sad i en lille Kreds -- ogsaa af unge og Børn — at faa Samtalen drejet ind paa gode Emner, faa god Sang i Gang og finde frem gode og livlige Fortællinger at læse. Der var noget tillidsvækkende over hans Skikkelse og over hans Maade at være paa. Der var noget oldnordisk bredt,

djærvt og kækt i hans hele Væsen. Naar han talte en Sag, hvis Rigtighed han følte sig overbevist om, kunde Øjnene lyne af nordisk Heltemod, og dog var der tillige i disse Øjne et eget Skær af oprigtig, trofast Kærlighed, et Genskin af Velvillighed og Tjenersind, der lyste, saa det kunde gøre godt langt ind i Sjælen." —

Det var nogle velsignede Møder, som denne lille Flok af adspredte, troende Venner samledes til. Gerne gik de de lange, lange Veje for at være med. Her følte de, hvor deres Trosliv blev næret og styrket, saa de vandt mere aandelig Kraft til at leve Livet derhjemme i den daglige Dont og til at være til Velsignelse hver paa sit Sted. Og det at være til Velsignelse for andre, det var en Tanke, som disse varme, trofaste Medlemmer af det første lille Samfund i Vesteregnen var optaget af. Aldrig glemte de at føre det personlige Vidnesbyrd frem. Hver især sørgede de for, at Guds Ord blev forkyndt paa Stedet, hvor de boede. Og de kendte ingen højere og renere Glæde end den at opleve, at Mennesker ved Guds Ords Virkning gik over fra Døden til Livet. Naar de nu og da oplevede, at den lille Vennekreds voksede, idet saa en og saa en anden „kom med", da kendte Glæden ingen Grænser, da var der ægte Feststemning inden for den lille Vennekreds, da slog Jubeltonen med ægte Takkeklang mod Loftet i de lave Stuer.

Denne Tid stod bestandig siden, da der ud fra

dette første Samfund havde dannet sig Samfundskredse rundt omkring i Sognene, som en rig og gylden Tid for dem, der var med. Der kom altid en egen Glans i Øjet, naar de som gamle fortalte de unge om Livet i det første Samfund i Vesteregnen. Og da var det stadig Niels Rasmussens Navn, der gik igen atter og atter. Ham elskede de, og ham takkede de Gud for. Han havde, syntes de, været til Velsignelse for dem mere end nogen anden. De glemte ham aldrig, saadan som de ofte saa ham sidde stout og mandig, men tillige ydmyg og barnlig foran den opslaaede Bibel og tolke Ordet og knytte sine Tanker og Oplevelser til. Eller som de saa ham staa med Brorsons Salmebog og synge for med sin kraftige Stemme, saa det rungede, og det var, som Loftet over dem skulde løfte sig.

En af hans samtidige har udtrykt sig om ham i følgende Ord:

„Paa Grund af sit sunde Omdømme var han i Stand til at give praktiske og værdifulde Raad i sjælelige Vanskeligheder. Der var over ham noget reelt, nøgternt, ædrueligt og solidt, som gjorde ham saa sympatetisk og tiltrækkende; og altid mærkedes det, hvor dybt og stærkt han var grebet af Gud og hans Naade, og samtidig, hvor barnlig tillidsfuld og taknemlig han var baade mod Gud og Mennesker for alt."

Men hvor meget de end saa op til deres elskede Leder, og hvor stor Betydning de end tillagde ham,

saa blev de dog aldrig Menneskedyrkere. Jesus Kristus blev bestandig Midtpunktet i deres Samfundsliv. Derfor bevarede de ogsaa altid det kærlige Brodersind mod hverandre, og derfor blev Samfunfundet til saa stor Velsignelse udad til, som det blev.

— — — —

Efterhaanden som Livet bredte sig, og det første Samfund fik Aflæggere omkring i Sognene, blev der Trang for et Forbindelsesled mellem de spredte Kredse. Et saadant Led blev de aarlige Missionsmøder i Vemmelund Skov. De formede sig nu som store Fællesmøder, hvor Samfundsbaandene knyttedes og styrkedes. Men foruden dette blev disse Møder et af de betydeligste Led i Missionsvirksomheden i Vesteregnen. Thi her kom ikke blot Folk fra den nærmeste Omegn, men milevidt omkring fra. I Skarevis kom de langvejs fra som fra Keilstrup, Nørre Snede, Filskov, Brande, Stilbjerg, Billund, Randbøl, Arnborg o. s. v.

En, som var med til disse Møder fra deres Begyndelse, fortæller, at der saadan en Mødedag kunde være opstaldet omkring ved hundrede Heste paa Vemmelund, og engang ved saadan et Møde talte man ikke mindre end fire og halvfjerdsindstyve Vogne i Gaarden. Naar man saa husker paa, at de fleste tog de ofte milelange Veje til Fods, saa forstaar man, at det ikke er en ganske almindelig lille Forsamling, her er Tale om.

Paa disse Møder blev Ordet ført af Mænd som

Vilh. Bech, Asschenfeldt-Hansen, Anders Stubkjær, Kristoffer Hansen og flere.

Og der var mange i den store Tilhørerskare, der her under Ordets Paavirkning fik Lys over Frelsesvejen og tog mod den Frelse, som Gud i sin Naade tilbyder Syndere. Og saadanne Mennesker, som her ved Ordets Vidnesbyrd fik Troens Lys tændt i deres Hjerter, blev tillige besjælet af Trangen til at virke for andre Menneskers Frelse. Paa den Maade blev Vidnesbyrdet bragt ud over de døde Sogne, og snart kendtes det, hvordan Livet brød frem rundt omkring.

Foruden de store Missionsmøder, blev der ogsaa foranstaltet store Børnefester i Vemmelund Skov. Ved disse Fester samledes en mægtig Børneskare, mest fra de mange Søndagsskoler, der efterhaanden fremstod som Frugt af Samfundenes Virksomhed rundt om i Sognene.

Der var ofte saa mange, at de forreste i Skaren, der var ordnet i Rækker, som spændte over Vejen, naaede Festpladsen i Skoven, før de sidste gik ud af Gaarden.

Mænd som Pastor With, Mads Lind og Lærerne Kresten Jakobsen, Bransholm og flere førte Ordet for den lyttende Børneskare. At disse Fester blev til Velsignelse for de modtagelige Barnehjerter, er der talrige Vidnesbyrd om.

— — — —

Alt dette var Niels Rasmussen med i med Liv og

Sjæl, og som Fællesmøderne i Vemmelund blev et Forbindelsesled mellem Samfundene, saaledes blev Niels Rasmussen et Forbindelsesled mellem de enkelte fra de forskellige Samfund. Han kendte alle de troende, som kom sammen ved disse Møder, og han var kendt af alle. Derfor kunde han føre Mennesker sammen, som ellers var fremmede for hinanden. Dette fik meget stor Betydning for Samfundenes Fællesskab.

Ogsaa paa anden Vis blev han et Mellemled mellem Samfundene, idet der ofte kom Folk fra de forskellige Samfundskredse til Sejrup for at være med ved de Bibelmøder (Samtalemøder), som han holdt i sit Hjem, og ofte blev han bedt om at komme ud til Kredsene i andre Sogne for at lede Samtalemøder. — Derved satte han Spor langt ud over sit eget Sogns Grænser. Og endnu den Dag i Dag har hans Navn en god Klang rundt om i Sognene, hvor han kom.

Hvor meget han betød under vanskelige Forhold, ses af følgende Træk.

En af hans samtidige fra Ø.-Nykirke Sogn fortæller: „En Dag, jeg besøgte Niels Rasmussen, fortalte han mig, at han om Natten havde haft saadan en sær Drøm, som han dog ikke selv tillagde nogen Betydning; men da jeg var fra Øster-Nykirke, skulde jeg dog høre den. Han havde drømt, at han gik en Tur gennem Nykirke Sogn ud til Hammer, og hele Vejen var belagt med Is som paa en frossen Sø.

Det kneb for ham at komme frem, idet Isen gik i Stykker for hvert Trin, han tog, saa han bestandig sank i til Knæene. Men han blev stadig ved at træde Isen i Stykker og banede derved Vejen. — Aar og Dag derefter, da der opstod Vanskeligheder i Samfundet i Hammer, maatte jeg mindes Niels Rasmussens Drøm; thi det var virkelig, som han aandelig talt blev Isbryder og fik derved en velsignet Betydning for Samfundslivet her."

En anden af de gamle fortæller: „Engang skulde der være Missionsmøde i en Gaard i Kollemorten. Men Taleren var blevet syg paa Rejsen og kom af den Grund ikke. Det vidste man ikke, og ved den Tid, da Mødet skulde begynde, var der kommen en ret stor Forsamling til Stede. Mange var gaaet en lang Vej for at komme til Møde, og de var ikke lidt nedtrykte, da Tiden trak ud, og det ikke saa ud til, at der blev noget Møde.

Men just som de var ved at opgive det hele og bryde op for at gaa hjem med uforrettet Sag, kom Niels Rasmussen, der ogsaa vilde til Møde, men var blevet meget forsinket paa Vejen. Da han viste sig, gik der som en forjættende Morgenrøde hen over Forsamlingen. Forventningen stod tegnet i alles Ansigter; nu vidste man, at der alligevel blev Møde. Og man blev ikke skuffet. Det blev, som saa ofte før, hvor Niels Rasmussen kom til Stede, en velsignet Stund, som mindes endnu.

Et af de gamle Medlemmer af det første Samfund,

udtrykker den Betydning, han tror, Niels Rasmussen har haft, i følgende Udtalelse: „For menneskelige Øjne at se, havde der uden ham ikke været noget Samfund, nogen K. F. U. M. eller K. eller noget Missionshus i Tyregod, Øster-Nyrkirke, Ejstrup og flere andre Sogne. Han blev af Gud brugt mange Steder til at lægge en Grund, som andre kunde bygge videre paa."

Sit gamle Samfund inde i Østeregnen blev han ved at holde Forbindelsen vedlige med. Ligeledes besøgte han jævnlig Samfundet i Ikast. Her havde han jo fra sin Ungdom mange Kendinge. Han havde ogsaa gennem mange Aar stadigt og inderligt bedt om, at der maatte gaa en Vækkelse hen over den Egn, han elskede fra sin Barndom. Og da den omsider kom, følte han det som en af sit Livs skønneste Oplevelser.

Flere af de ældre i dette Samfund mindes ham endnu med Glæde og Tak. Aldrig kan de glemme denne frejdige, mandige Skikkelse. Alle har de bevaret Billedet af ham som en glad syngende Kristen, der frydede sig over Naaden i Kristus og brændte af Iver efter at faa Mennesker med ind under Gudsbarnets lykkelige Kaar.

En af de gamle fra hans Hjemegn siger om ham: „Hvor var det dog skønt at høre ham synge:

„Jeg er en Himmelpode,
plantet i Naadens Vang.
Derfor saa glad til Mode
vokser jeg op ved Sang."

Eller:

„Der er en Krans at vinde
for hver en Sjæl paa Jord."

Ja, hvor kunde hans Sang dog tale en til Hjerte. Det virkede ofte bedre end nogen Prædiken at høre ham synge."

En anden af de gamle fra Ikast fortæller om ham i Lighed hermed: „Han var altid saa lykkelig og livsglad, og saa kunde han synge, saa det blev et Vidnesbyrd for alle, der hørte derpaa."

Saadan kunde der fremdeles drages mangfoldige samstemmige Træk og Udtalelser frem, der vidner om, hvilken Betydning han har haft for Mennesker viden om.

Men som der hos Niels Rasmussen levede en inderlig Trang til at føre Vidnesbyrdet frem, hvor han kom, saadan ogsaa hos mange af de vakte herude i Vesteregnssognene. De vidnede og sang, hvor de kom. Og at deres Vidnesbyrd og Sang satte Spor, derom vidner bl. a. følgende Ungdomsminde, der er meddelt af Biskop Ostenfeld.

Biskoppen skriver:

„1879 var der Brylllup i Hylke Præstegaard. Hos Pastor Ostenfelds havde Maren tjent i mange Aar, først i Hvirring, siden i Hylke, og nu skulde hun holde Bryllup med Gaardejer Laust Christensen i Give. Brudgommen kom kørende den lange Vej fra Give sammen med sin Broder Gaardejer Søren Christensen og Gaardejer Laust Aasbjerg. Disse vest-

jyske Kristne med deres frimodige Bekendelse gjorde paa mig et stærkt Indtryk, og jeg husker tydeligt, at de sang for os Sankeys Sange, som den Gang begyndte at komme frem. Det gav Anledning til, at vi Børn forærede Fader Sankeys Sange med Noder til næste Jul. Morgenen efter Brylluppet blev der som sædvanlig holdt Morgenandagt i Præstegaarden, og jeg fik Fader til at bede dem synge den, som havde gjort dybest Indtryk paa mig. Jeg kan ikke huske hele Sangen, men Omkvædet lyder endnu i mit Øre:

„Skriften jeg finder paa Undere rig,
størst dog det synes mig, at Guds Søn elsker mig."

Og denne jevne, enfoldige Strofe har haft Betydning for mig, naar jeg stod over for Gaader og det underfulde.

H. Ostenfeld."

Taler nogen i Menigheden, han tale som Guds Ord, tjener nogen deri, han tjene af den Formue, Gud forlener.

1. Pet. 4,11.

Hvor stor Betydning der end kan tillægges Niels Rasmussen udad til, saa maa det dog siges, at han først og fremmest blev til Velsignelse for sine nærmeste Omgivelser. Hans egen By og hans eget Sogn laa ham stærkest paa Sinde, og han gjorde alt, hvad der stod i hans Magt, for at faa Ordets Sæd saaet saa rigeligt som muligt her. I Forening med sin gode Ven og Nabo Peder Johansen sørgede han for, at der jævnlig kom fremmede Talere til Sejrup. Det var Mænd som Anders Stubkjær, Lars Birk, Kristoffer Hansen, Mikkel Jensen og flere. De kom ofte lige fra de store Vemmelundmøder. Niels Rasmussen havde ikke selv Plads i sit Hjem til de større Møder, men hos Peder Johansen var der baade Hjerterum og Husrum. I hans Storstue (ja, ofte var alle Stuerne fulde) blev Møderne afholdt, og her samledes ofte en stor Skare, der stævnede hid rundt om fra alle Sider.

Guds Ord bar Frugt i Hjerterne, og snart blev saa en og saa en anden ved Ordets Vidnesbyrd vunden for Guds Rige.

Snart blev Peder Johansens Storstue for lille, og det lille Samfund af troende Venner, som nu var dannet, tog sig i Aaret 1896 for at opføre et Missionshus[1]) i Enkelund, hvor Gerningen kunde fortsættes.

— —

Som det var Niels Rasmussen om at gøre at faa Sandhedens Ord forkyndt i sit Sogn, saadan laa det ham ogsaa stærkt paa Hjerte at al falsk Forkyndelse blev hindret. Navnlig kæmpede han med Nidkærhed mod den Forkyndelse, der kunde føre Mennesker ind i Selvbedrag og falsk Tryghed over for Synden og over for Spørgsmaalet om Frelse og Fortabelse. Et Par Gange imødegik han paa Møder Prædikanter, der fremsatte Tanker, som han fandt ubibelske. Disse Diskussioner var han dog ikke glad ved, for

[1]) Stenene til Enkelund Missionshus blev forarbejdet af Mads Knudsen, Sejrup, og Thomas P. Pedersen Sejrup. Cecilius Pedersen, Oksenbjerre, Kristen Thisgaard og Martin Andersen, Sejrup, leverede Tørv til at brænde Stenene ved. Martin Madsen, Enkelund, gav Byggegrund, og Søren Thisgaard, Enkelund, gav Sten til Grund og Brolægning. Tømmer til Stalden gav Mads Wemmelund. Bygningsarbejdet blev udført af Ferdinand Olsen, Vonge, J. Nielsen, Give, og Murer Andreas Jensen, Østerhoved. Bænkene blev lavet af Thomas Keldsen, Vonge. Arbejdslønnen hertil blev betalt af Venner i Øster-Nykirke. Prædikestolen blev skænket af Rasmus Rasmussen Flaskager, Ikast. Huset blev indviet den 10. November 1896 af Pastor Hauck, Knebel. Han prædikede ved denne Lejlighed over Rom. 6 Kap.

— — —

Prædikestolen og Bænkene blev overført til det ny K.F.U.M. i Tyregod 1913 og benyttes fremdeles der.

han var af Naturen fredsommelig anlagt, og da han efterhaanden kom til at tvivle paa, at de virkelig havde nogen Betydning, søgte han at undgaa dem, skønt han ofte fristedes til at tage til Genmæle.

Engang blev der afholdt et Møde Nord i Sognet, hvor en Præst førte Ordet. I sin Tale fremhævede han meget stærkt, at der var Omvendelse efter Døden. Han forklarede, at der for Hedninger og for Folk, der (som de han talte til) boede i Udkanten af Sognet og havde langt til Kirke og sjældent havde Lejlighed til at høre om Vorherre, var Omvendelse efter Døden. Denne Sammenstillng af Hedninger og Mennesker Nord i Tyregod Sogn syntes Niels Rasmussen ikke om. Da han siden blev spurgt om, hvad han tænkte, da han hørte den Tale, svarede han: Hvad tæn't a? A tæn't, te det var bedst, te a kom derfraa, ind' æ Mød' slutted', for a følt', at mi Sind var i en saadan Tilstand, at det ett vild' være godt, om a kom til at taal' med æ Præjst bagatter. A var baade harm og bedrøwet ewer, at Folk skuld' hør' saadden Usandhed aa en Præjst."

Naar Niels Rasmussen indsaa, at der ikke kom noget positivt ud af det, han havde begyndt paa, saa holdt han op. Men havde han først vunden Tro paa en Sag, saa virkede han for den med utrættelig Energi.

Noget af det, der i hans sidste Aar laa ham mest inderligt paa Sinde, var, at det lille Samfund i Tyre-

god Sogn maatte næres og styrkes. Stadig bad han for det, at der maatte være Sammenhold og virkelig Broderkærlighed til Stede. Og i denne Henseende blev han selv af saa stor Betydning, at Samfundet gennem skiftende Slægtled langt ind i Fremtiden vil staa i den dybeste Taknemlighedsgæld til ham.

Som han havde været et Samlingsmærke i det første Vesteregnssamfund, saadan blev han det ogsaa for Samfundet i Tyregod. Den Sæd, han her saaede ved de mange smaa Opbyggelsesmøder (Bibel- eller Samtalemøder), som han ledede, blev meget frugtbringende. Betydningen deraf spores endnu. Og mange af de Tanker, han fremsatte, gaar endnu igen atter og atter — ofte med hans egen Udtryksmaade, ligesom ogsaa mange ejendommelige og smukke Træk fra hans Liv endnu staar mange klart i Minde.

Men det var ikke blot i de ældres Kreds, han blev til Velsignelse. Ogsaa Børnene og de unge tog han sig af. Der var vel næppe det i Verden, han troede saa meget paa som Ungdommen. Den var hans lyse Haab. Han havde erfaret, at Børnene og de unge var modtagelige for Guds Ords Sæd, og han forstod, at Fremtiden hørte Ungdommen til. Derfor fandt han, at der var dobbelt Grund til med Flid at saa Ordets Sæd i unge Hjerter. Han nøjedes derfor ikke blot med — som tidligere nævnt, at samle de unge Mænd til Aftenskoleundervisning i sit Hjem; men i Aaret 1888 begyndte han at samle dem til

Ynglingemøder, og saaledes dannedes da her den første Ynglingeforening eller K. F. U. M. i Vejle Vesteregn.

Ogsaa Børnene samlede han hos sig for at tale med dem om Guds Rige. Gennem mange Aar blev der regelmæssig holdt Søndagsskole i hans Hjem. Og nu og da foranstaltede han en lille Fest for Børnene. En af disse Fester har næsten „historisk" Interesse. Det var en Julefest, og den blev nok ikke saa helt lille endda, thi det var rygtedes rundt om i Egnen, at her skulde være Juletræ, og derfor stævnede man hid rundt omkring fra, for et saadant var endnu paa den Tid (det var sidst i Halvfjerdserne) ikke set i denne Egn. Det var ogsaa forbundet med ret store Vanskeligheder at foranstalte en Juletræsfest, for da var her ingen Plantager. Vemmelund Skov var det eneste Sted i hele Egnen, hvorfra der kunde skaffes en Gran, der var brugelig til Juletræ.

Til Arbejdet blandt Børnene og Ungdommen havde Niels Rasmussen et Par udmærkede Hjælpere i Karen Wemmelund og Jens Lanken fra Vester Sogn. Mange af dem, der som Børn eller unge deltog i Møderne hos Niels Rasmussen, mindes ogsaa disse to med Glæde og Tak for, hvad de modtog gennem dem. Og naar de nu som ældre giver Udtryk for, hvad den Tid betød for dem, siger de gerne: „Det var en „skjønne" Tid."

— — —

Det var dog ikke blot som Leder af Møder for ældre og yngre, at Niels Rasmussen fik aandelig Betydning for Mennesker, der levede omkring ham, men ogsaa ved den forstaaende Sjælesørgergerning, han ofte fik Lejlighed til at øve overfor den enkelte. Mange svage og bange Guds Børn og mange tvivlende og anfægtede Sjæle har under Samtale med ham faaet Frimodighed til at tage Kampen op mod Fristelser og Tvivl. Ingen, som aabnede sit betyngede Hjerte for ham, fortrød det siden. Han var rig paa aandelig Erfaring og kunde derfor give gode Raad i vanskelige Øjeblikke.

Kom uomvendte søgende Mennesker til ham og klagede over Syndens Byrde og deres Hjertes Ufred, viste han dem kærligt hen til Daabens Naade og Korsets Kraft. Der var Sejren at faa, der var Hvilen og Freden at finde.

Ofte kom der Bud til ham fra Hjem, hvor Sorg og Sygdom var kommen til Huse som selvbudte Gæster.

Mangen en, som i sine Velmagts Dage ikke vilde have med Niels Rasmussen at gøre for at undgaa hans Vidnesbyrd, tog glad imod ham, naar Døden meldte sig.

Hvor der var Nød til Huse, var han altid en kærkommen Gæst, selv hos dem, der ellers regnede sig blandt hans Modstandere.

Om denne Side af sin Gerning talte han sjældent. Stundom hentydede han dertil ved paa sin

egen Maade at sige: „A haar tiere wan te Begravels' end te Brøllup."

En af hans gamle Venner, der stundom har været med ham paa Sygebesøg og hørt ham tale med syge og døende Mennesker, siger om ham: „Han forstod, som faa, Mennesker, der var i aandelig Nød. Han anbefalede dem gerne først og fremmest at søge Herrens Ord, for det betød kun saa lidt, hvad han kunde sige, sagde han. Han følte et dybt Ansvar, naar han talte med Mennesker, der vilde drøfte de afgørende Livsspørgsmaal med ham, for han vidste, at der blev lagt Vægt paa, hvad han sagde. Han var et fintfølende Menneske, der var en sjælden Vejleder for andre og tog forstaaende og nænsomt paa Sjælene. „Det falder mig ofte svært at være Mennesker til Hjælp i deres Salighedssag; det er saa vanskeligt at lede andre ind paa den rette Vej, sagde han engang til mig, „a forstaar, det kun nytter lidt, hvad a kan gøre. I den Sag maa en hellere slide et Par Bukseknæ mere. For naar en ved sin Bøn faar et Menneske ført hen til Jesus, saa ved en det i de rette Hænder, for han er den eneste, der forstaar at behandle Syndere paa rette Maade."

Følgende Træk bærer Vidne om den Forstaaelse, hvormed han øvede den Sjælesørgergerning, der ofte, uden at han selv søgte den, blev lagt hen til ham.

En gammel Kone i Horsensegnen, som laa for

Døden, og som fra tidligere Tid kendte Niels Rasmussen, bad sin Datter om at skrive til ham og spørge ham om forskellige Ting, der under hendes Sygdom havde beskæftiget hendes Tanke. Niels Rasmussen skrev da ogsaa et langt Brev til hende, og den gamle Kone blev saa glad ved det, at hun læste det atter og atter, for det ydede hende netop den Hjælp, som hun trængte til. Og engang Stedets Præst (en kendt grundtvigsk Præst) besøgte hende, gav hun ham Brevet og spurgte, om han ikke havde Lyst til at læse det. Denne Opfordring efterkom han med Glæde. Da han havde læst Brevet, udbrød han: „Ja, det er en praktisk Kristendom, det er den, der duer noget." En Stund efter føjede han til med Taareblink i Øjet: „Havde vi blot mange af den Slags praktiske Kristne her!" —

Det var især Niels Rasmussens Færd ved Sygesengen og i de nødstedte Hjem, der i hans sidste Aar gav ham en god Plads i mange Hjerter.

Ogsaa hans Færd i Hjemmet og rundt om blandt Mennesker vidner om, at hans Kristendom ikke bare bestod i Ord, men paa mange Maader gav sig Udslag i Gerning.

En af de ledende Mænd i Sognet, med hvem Niels Rasmussen havde haft haarde Sammenstød, og som ikke selv ønskede at være regnet blandt hans Venner, gav ham engang følgende smukke Vidnesbyrd: „Trods alt er Niels Rasmussen den Mand, jeg respekterer mest af alle, for det er nu alligevel

saadan, at han ikke er en Mand, der blot snakker om sin Kristendom, men han lever i det, han taler om."

Hans Modstandere fik undertiden Lyst til at sætte Sladder i Gang om ham. Det var da saa gerne det, at han var gerrig, der blev fremhævet. Men ethvert Forsøg endte gerne som det, der her i det følgende skal berettes om.

Engang kom en Mand i Sejrup hen til sin Nabo og begyndte at snakke ondt om Niels Rasmussen. Da Naboen en Tid havde hørt paa hele denne Strøm af Bagtalelser og ondsindet Sladder, sagde han: „Ja, der er naawed ved Niels Rasmussen, som a heller ett tykkes om; men han er nu lig' godt møj bæjer end vi anner, for hvornaar er nogen af wos vel kommen til ham og bæjen om en Haandsrækning og ett bløwn hjulpen, og søger han ett at hjælp' aald Stæjer, hvor han kan? Og haar do nogen Sind' hørt ham sæj' en und Ord om nogen. Søger han ett tværtimod at drage de gue Sider frem ved Folk, der blywer bagtaalt i hans Paahør? Og skjønt han godt ved, vi gor og snakker ild' om ham og sæjer, te han er gjerre og saa møj andt, saa finder han sig i'et. Er det saa ett en Skam af wos og behandle ham paa den Maad'?"

„Jo," sagde den anden, „de' er sand' nok, hvad do der sæjer, a maa jo skamm' mæ."

Saa blev der ikke sagt mere for den Gang.

Saadan er der mange Vidnesbyrd om, hvordan

Niels Rasmussen ved sine Ord og sin Gerning gav et smukt Eksempel paa en kristelig Livsførelse.

Hermed være dog ikke sagt, at han var uden Fejl eller at han ikke ogsaa maatte føre en Kamp mod Fristelser og Synd, det være langt fra. Selv har han ofte i en Vennekreds udtalt sig om den aandelige Kamp, der førtes i hans eget Bryst, og tidt har han beklaget de Fejlgreb, han gjorde. Mest bebrejdede han sig, naar det skete, at han i sin Missionsiver kom til at saare nogen, eller naar han i sin Virkemaade kom til at støde an og derfor ikke opnaaede det tilsigtede. Men han lod sig ikke gøre modløs af sligt. Han erkendte sine Fejl og tog saa fat igen. „De' er bæjer aa kom' gal' aa Stæj end aalder aa kom' aa Stæj," sagde han gerne. Dermed mente han ikke, at det nogen Sinde er godt at komme galt af Sted; men han vilde blot udtrykke den Sandhed, at Stilstand er det farligste i al Livsvirksomhed. Det var ogsaa det, han bestandig mindede sig selv og sine troende Venner om. „Stilstand er Tilbagegang," sagde han. Det gjaldt om at være vaagen og ikke være selvsikker og bedrage sig selv. Erfaringerne viste jo, hvor svag en var, og hvor let en lod sig overliste af den onde Frister.

Engang gengav han i en lille Kreds en Drøm, han havde haft, som et Eksempel paa, hvordan Djævelen kommer til Mennesker. Han drømte en Nat, at der kom en Mand og besøgte ham. Niels Rasmussen kendte ham ikke, men tog vel imod ham.

Manden var bare Elskværdighed og sagde Niels Rasmussen mange Behageligheder; men da han blev ved at foreholde ham, hvor god og hjælpsom og rar og from han var, blev det til sidst Niels Rasmussen for sledsk og sødt. Han blev da klar over, hvem Manden var og sagde til ham: „Do ved vel nok selv, hvem do er, do er jo Satan selv, og do maa forsvind' straks!" Men Fristeren vilde ikke gaa. Saa tog Niels Rasmussen fat paa ham og satte ham udenfor.

Niels Rasmussen føjede til, at dette jo nok kun var en Drøm, men saadan var Fristeren i Virkeligheden kommen til ham mange Gange paa lignende Maade, og han havde i Virkeligheden ikke altid haft saa helt let ved at vise ham fra sig. Det var hans Erfaring, at det altid gjaldt om at være iført Guds fulde Rustning og have ham, der var stærkere end denne Verdens Fyrste, foran sig i Kampen.

Frelserens Storhed og hans egen Ringhed, det var det, han bestandig sammenstillede, og det var den Tanke, der mere og mere prægede ham, som Tiden gik. Og dette hans ydmyge, barnlige Forhold til Gud var det, der dybest set gjorde, at han fik en saa stor aandelig Betydning for sin Egn, som Tilfældet var.

Der er sagt om Niels Rasmussen, at alt, hvad han fik udrettet, det udrettede han i sit Lønkammer. Dèr blev alle hans Planer, smaa og store, bredt ud

for Guds Ansigt, dèr blev alt forberedt og tilrettelagt. Hvad Under da, at saa meget lykkedes for ham! Han var en Bønnens Mand, hvis varme Hjerte indesluttede mangfoldige Forhold og Mennesker. Men hans nærmeste vidner, at i hele Verden var der intet, der laa ham saa stærkt paa Sinde, og som han bad saa meget for, som Tyregod Sogns Frelse.

Tænk paa eders Vejledere, som har talt Guds Ord til eder! Se hen til deres Livs Endeligt og efterlign saa deres Tro!
Jesus Kristus er i Gaar og i Dag, ja til evig Tid den samme.
Hebr. 13,7—8,

I Efteraaret 1894 fik Niels Rasmussen den store Sorg, at hans elskede Hustru døde. Da lagde der sig over hans ellers saa lyse Aasyn et Skær af stille Vemod, som aldrig siden svandt bort. Han følte, at han nu havde mistet det, som aldrig kunde erstattes. Hjemmet blev saa tomt, nu hun var borte, og han følte sig Resten af sit Liv som en ensom Mand. Det var ham bestandigt et stort Savn, at han ikke længer havde Karen at dele sine Tanker, Oplevelser og — alt med som før. Kort efter hendes Død drømte han, at han ikke skulde overleve hende med mere end syv Aar. Dette fortalte han for enkelte af sine Venner. Disse var ikke tilbøjelige til at tillægge hans Drøm nogen Betydning. Men selv regnede han med dette Aaremaal, og underligt nok døde han netop syv Aar efter sin Hustru, saa Drømmen virkelig gik i Opfyldelse.

Sine sidste Dage levede Niels Rasmussen paa

Vemmelund hos sine trofaste Venner, der under hans Sygdom ydede ham kærlig Pleje til det sidste.

Nogen Tid før han rejste fra Sejrup havde han sine Venner fra det lille Samfund i Tyregod Sogn samlet hos sig for at tage Afsked med dem. Det gjorde et dybt Indtryk paa dem alle at se den ellers saa stærke gamle Kæmpe sidde nedbrudt og svag i sin Armstol. Han havde svært ved at tale, og man forstod, at nu vilde hans Vidnesbyrd snart helt forstumme.

Hans sidste Hilsen til Vennerne udtrykte han med Apostelen Johannes' Ord: „Mine Børn, elsker hverandre!" —

Den 4de Maj 1901 døde han paa Vemmelund. Hans Død var rolig og blid. „Han sov hen som Sol i Høst gaar ned." Som han havde levet et lykkeligt, rigt og virksomt Kristenliv, saadan fik han ogsaa Lov at dø som en lykkelig og glad Kristen.

Under usædvanlig stor Deltagelse fra nær og fjern stedtes han til Hvile paa Tyregod Kirkegaard ved sin forudgangne Hustrus Side.

Tyve Aar er nu henrundet, siden det gamle, trofaste Vidne gik til Hvile. Naar Guds Ord siden er blevet forkyndt saa rigeligt her, som det er, naar flere af Vejle Vesteregns Sogne igennem disse tyve Aar har haft den Lykke ofte at have haft Forkyndere, der i Guds Hus, i Menighedens Forsamling med klare og rene Toner Søndag efter Søndag har forkyndt Vejen til Frelse, da er det sikkert ogsaa en Frugt af hans trosvarme Forbøn; thi Guds Riges Fremtid her laa ham inderligt paa Sinde og kom bestandig med i hans Bøn.

De, der kendte Niels Rasmussen og forstaar, hvad Gud ved hans Virke fik udrettet i Vejle Vesteregn, velsigner endnu hans Minde og takker Gud for, at han kaldte ham til at være sit Vidne og sendte ham til denne Egn i en aandelig fattig Tid, da Ordet om Jesu Død og Blod, om Naaden og Frelsen i Kristus kun sparsomt blev forkyndt herude.

Af det Slægtled, Niels Rasmussen tilhørte, er der nu kun enkelte tilbage. Den Slægt, han havde direkte Betydning for, er nu ved at graane, og et yngre Slægtled maa snart løfte Arven og tage An-

svaret for Arbejdet for Guds Riges Fremme i disse Egne.

Gid Slægterne igennem kommende Tider med Fædrenes Værk i Minde bestandig maa kunne synge med den rette Ansvarsfølelse og med taknemlige Hjerter:

„Guds Ord det er vort Arvegods,
det skal vort Afkoms være.
Gud giv os i vor Grav den Ros,
vi holdt det højt i Ære.
Det er vor Hjælp i Nød,
vor Trøst i Liv og Død.
O, Gud! ihvor det gaar,
lad dog, mens Verden staar,
det i vor Æt nedarves."

INGVARD FEIERSKOVS
BOGTRYKKERI
GIVE